TOPIC

"A STUDY ABOUT THE ROLE OF MASS MEDIA IN EDUCATION WITH SPECIAL REFERENCE TO GOLAKGANJ"

To,

The Department of Education
Chilarai College, Golakganj.

Guided by-

URBASHI REKHA ROY
Assistant Professor,
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

Submitted by-

ASRAFUL HOQUE
B.A.6th Sem.
Roll No. UA-201-164-0015
Regd. No. 20033673 of 2020-21
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

TOPIC

"A STUDY ABOUT THE ROLE OF MASS MEDIA IN EDUCATION WITH SPECIAL REFERENCE TO GOLAKGANJ"

To,

The Department of Education
Chilarai College, Golakganj.

31/05/23

Guide by :-

URBASHI REKHA ROY
Assistant Professor,
Department of Education
Chilarai College, Golakganj

Submitted By :-

ASRAFUL HOQUE
Roll No. UA-201-164-0015
Reg No. 20033673
Department Of Education
Chilarai College, Golakganj

DECLARATION

I Mr. **Asraful Hoque**, hereby declare that this project work entitled **A study about the role of mass media in education with special reference to Golakganj"** submitted by me under the supervision maam **Urbashi Rekha Roy**, Assistant Professor, Department of Education, Chilarai College is my original work. This project work entitled is done for the requirement of the B.A 6th Semester at Chilarai College.

Date : 25/05/23

Place : Department of Education
Chilarai College,
Golakganj

Name : Asraful Hoque

Class : B.A 6th Semester

Roll No.: UA-201-164-0015

Registration No.: 20033673

ACKNOWLEDGEMENT

I express my deep sense of gratitude to my esteemed supervisor Urbashi Rekha Roy,Asstt.Professor of dept of education for her constant guidance indoctrination,inspiration and special inclination, for this study, I am highly indebted for her pains, taking efforts in showing me the right path, giving me valuable suggestions and continuos encouragement at each and every Sphere of this study.

Asraful Hoque

6th Sem (Honours)

Department of Education

CHAPTER-1

CONTENTS

CHAPTER-1

Page No

01. Introduction. 1 – 3
1.01 Need and importance of the Study. 4 – 6
1.02 Description of the Study area. 7 – 9
1.03 Objective of the Study. 10 – 11
1.04 The hypothesis. 12 – 13
1.05 Delimination of the Study. 14

CHAPTER-2

2.01 Meaning of the review of related literature. 15 – 16
2.02 Important of review of related literature. 17 – 18
2.03 Objective of review of related literature. 19 – 20
2.04 Review of related literature or analysis of the reviews. 21 – 22

CHAPTER -3

3.01 Methodology. 23 – 24
3.02 Tools used for data collation. 25 – 27
3.03 Sources of data. 28 – 29

CHAPTER-4

Analysis and interpretation of the Study. 30 – 61

CHAPTER-5

5.01 Findings of the Study. 62 – 65
5.02 Suggestions. 66 – 68
5.03 Conclusion. 69 – 70

CHAPTER-1

Chapter :- 1 Introduction (পাতনি)

1.0 :- Introduction (পাতনি) :-

গণমাধ্যম হ'ল এক প্ৰকাৰৰ যোগাযোগ প্ৰক্ৰিয়া জনসাধাৰণ অৰ্থাৎ মানুহৰ বিভিন্ন দলৰ মাজত সংযোগ স্থাপনৰ এক সহজ মাধ্যম। আৰু কম সময়ৰ ভিতৰত সকলো বিষয়ৰ তথ্য পাতি সংগ্ৰহ কৰাৰ এক জনপ্ৰীত বা জনপ্ৰিয় মাধ্যম। বিভিন্ন বিষয়ৰ খা-খবৰ মানুহৰ মাজলৈ বিয়পাই দিয়ে তাৰে গণমাধ্যম সংযোগ প্ৰক্ৰিয়া আৰু পৃথিৱীৰ সকলো মানুহক সচেতন কৰাৰ অতি সহজ মাধ্যম।

আমাৰ সমাজত গণমাধ্যমে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। গণমাধ্যমে হৈছে তেনে এক মাধ্যম যিয়ে লাখ লাখ ঘৰলৈ বাতৰি মনোৰঞ্জন আৰু সাংস্কৃতিক আৰু শৈক্ষিক অনুষ্ঠান কঢ়িয়াই আনে। গণমাধ্যমক দুটা ভাগ কৰা হৈছে। সেই ভাগ দুটা হৈ'ল - ছপা মাধ্যম আৰু বৈদ্যুতিক মাধ্যম। ছপা মাধ্যমৰ ভিতৰত আলোচনী, বাতৰি কাকত, পুথি-পত্ৰ আৰু বৈদ্যুতিক মাধ্যমৰ ভিতৰত ইণ্টাৰনেট, ৰেডিঅ', টি, ভি আদিৰে গঠিত। মই কিছুমান প্ৰাথমিক সমলৰ জৰিয়তে আমি তথ্য লাভ কৰো। সেইবোৰ হ'ল - বাতৰি কাকত, আলোচনী, ৰেডিঅ', জুনাল

Chapter :- 1 Introduction (পাতনি)

1.0:- Introduction (প্ৰস্তাৱনা) :- গণ-মাধ্যম হ'ল এক প্ৰকাৰ যোগাযোগ প্ৰক্ৰিয়া জনসাধাৰণ অৰ্থাৎ মানুহৰ বিভিন্ন দলৰ মাজত সংযোগ স্থাপনৰ এক সহজ মাধ্যম। আৰু কম সময়ৰ ভিতৰত সকলো বিষয়ৰ তথ্য পাতি সংগ্ৰহ কৰাৰ এক জনপ্ৰীত বা জনপ্ৰিয় মাধ্যম। বিভিন্ন বিষয়ৰ খা-খবৰ মানুহৰ মাজলৈ বিয়পাই দিয়ে তাৰে গণমাধ্যম সংযোগ প্ৰক্ৰিয়া আৰু পৃথিৱীৰ সকলো মানুহক সচেতন কৰাৰ অতি সহজ মাধ্যম।

আমাৰ সমাজত গণমাধ্যমে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। গণমাধ্যমে হৈছে এনে এক মাধ্যম যিয়ে লাখ লাখ ঘৰলৈ কতবি মনোৰঞ্জন আৰু সাংস্কৃতিক আৰু শৈক্ষিক অনুষ্ঠান কঢ়িয়াই আনে। গণমাধ্যমক দুটা ভাগ কৰা হৈছে। সেই ভাগ দুটা হ'ল - ছপা মাধ্যম আৰু বৈদ্যুতিক মাধ্যম। ছপা মাধ্যমৰ ভিতৰত আলোচনী, বাতৰি কাকত, পুথি-কিতাপ আৰু বৈদ্যুতিক মাধ্যমৰ ভিতৰত ইন্টাৰনেট, ৰেডিঅ', টি.ভি আদিৰে গঠিত। মই কিছুমান প্ৰাথমিক সমলৰ জৰিয়তে আমি তথ্য লাভ কৰো। সেইবোৰ হ'ল - বাতৰি কাকত, আলোচনী, ৰেডিঅ', জুনা,

আর টি.ভি দেখা, রেডিও, টেলিভিশন সিনেমা, ইত্যাদি ব্যক্তিগত বা বেসরকারী প্রতিষ্ঠানের দ্বারা পরিচালিত গুরুত্বপূর্ণ সংবাদ মাধ্যম। গণমাধ্যমের অন্যান্য অঙ্গগুলির ভিতরত টি.ভি আর্টিকেলকে জনপ্রিয়তা বিভিন্ন অনুষ্ঠানে. সিনেমা, খেলা, নাটক আর চলচ্চিত্র বৈশিষ্ট্য আর সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান থাকলে আমার বহুতো চেনেল আছে। এমন আন গণমাধ্যমের আইলাত উল্লেখ কতটি ক্ষেত্রে প্রকাশিত তথ্য বেলেন। যুক্ত রাষ্ট্রীয় আর অন্তঃরাষ্ট্রীয় পর্যায়ত সাময়িকীয়া পরিঘটনার তথ্য প্রকাশ করা হয়। টি.ভি দেখা বা রেডিও শুনিলে আমরা আলোচনার ইতিহাস, সাহিত্য, সাংস্কৃতিক জ্ঞান উন্নত করিব পারে। অনেক বিদেশী ভাষাও শিকিব পারে। গণমাধ্যমর ভিতরত আধুনিক প্রযুক্তি মোবাইল ফোন, ইন্টারনেট কম্পিউটার আদি অন্তর্ভুক্ত। এই মাধ্যম সমূহর জরিয়তে একে ঠাইর পরা, প্রান্তলৈ তথ্য প্রেরণ করিব পারি।

ইয়াতে কিছুমান গণমাধ্যম

মাধ্যম হ'ল - বা-কাকত, রেডিও, টেলিভিশন চলচ্চিত্র, ইন্টারনেট, বিজ্ঞাপন, পুথিভঁরাল, সামাজিক মাধ্যম ইত্যাদি। ইয়াতে ভিতরত দুটা মাধ্যমর বিষয়ে তলত আলোচনা করা হ'ল —

<u>বাতৰি কাকত</u> :— বাতৰি কাকত হ'ল আধুনিক যুগৰ এটি শক্তিশালী গণমাধ্যম যি সমাজত শিক্ষা বিস্তাৰ আৰু শিক্ষাৰ সাফল্যৰ ক্ষেত্ৰত অভূতপূৰ্ব অৰিহণা যোগায়। বাতৰি কাকতক গণমাধ্যমৰ বা গণতন্ত্ৰৰ চতুৰ্থ স্তম্ভ বুলি কোৱা হয়। এই বাতৰি কাকতৰ প্ৰথম আৱিষ্কাৰ হৈছিল চীন দেশত। চীন দেশে প্ৰথমতে কাগজ আৰু ছপাশাল আৱিষ্কাৰ কৰি বাতৰি কাকতৰ সূচনা কৰে। ভাৰতবৰ্ষত ইংৰাজ আহাৰ পিছতহে বাতৰি কাকত প্ৰচলন হয়। সেইদৰে অসমত ১৮২৬ চনত ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ পিছত ইংৰাজৰ আগমন হোৱাৰ পিছতহে ১৮৪৬ চনত (অৰুণোদয়) নামেৰে প্ৰথম বাতৰি কাকত প্ৰকাশ পায়।

<u>ইণ্টাৰনেট</u> :— ইণ্টাৰনেট আধুনিক যুগৰ গণ সংযোগ প্ৰক্ৰিয়াৰ এক মাধ্যম হিচাপে চিহ্নিত হৈছে। বৰ্তমান শিক্ষাৰ সকলো ওচৰ-পাজৰ-জাতি ইণ্টাৰনেটৰ মাধ্যমে স্ব-স্ব সংস্থাৰ জানিছে আৰু দৰকাৰী হিচাপে লৈছে। ইণ্টাৰনেটৰ যোগেদি ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে ঘৰতে বহি শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছে। সকলো বিষয়ৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ পাব পৰা সহজ হৈ পৰিছে। এই মাধ্যমত যুৱক-যুৱতী সকলৰ মাজত বহুল প্ৰচাৰ দেখা যায়। ই কম খৰচতে দূৰলৈ খবৰ বেছি পৰিমাণে পঠিয়াব পাৰি।

1.01 :- Need and Importance of Study

অধ্যয়নের প্রয়োজনীয়তা আর গুরুত্ব

গণমাধ্যম হ'ল এক প্রকার যোগাযোগ মাধ্যম। জনসাধারণ অর্থাৎ মানুষের বিভিন্ন দলের মাজত সংযোগ স্থাপনর এক সহজ মাধ্যম। আর বাস্তব সময়ের ভিত্তিতে সকলো বিষয়ের তথ্য প্রতি সংগ্রহ করার এক জোরালো মাধ্যম। বিভিন্ন বিষয়ের মা-মতে মানুষের মাজেও বিরূপতাই দিয়ে তথা গণমাধ্যম সংযোগ প্রক্রিয়া আর পৃথিবীর সকলো মানুষক সচেতন করার অতি সহজ মাধ্যম।

গণমাধ্যমক এনে এক যোগাযোগ মাধ্যম বুলি সংজ্ঞায়িত করিব পারি, যার সহায়ত নিমিষতে কোনো জাতি বা বিশ্বর বৃহত্তর জনগণত উপনীত হব পারা যায়। সূচতে বস্তুর হস্ত অংশাই তথ্য লাভ করা যিকোনো উপায়ের গণমাধ্যমে যোগেদি হাজার হাজার লোকর মাজত সংবাদ আনিব পারে। উন্নত আর উন্নয়নশীল উভয় দেশর বাবুর অর্জিত গণমাধ্যম অতি গুরুত্বপূর্ণ হৈ পরিছে। আন বহুতো গণমাধ্যমত ডিজিটেল উপস্থিতিও আছে যেনে - অনলাইন, টেলিভিজন বিজ্ঞাপন আদিত

সংযোগ কৰা বা চলভাষ স্মাৰ্ট ফোন। দূৰশিক্ষাৰ্থীক ৱেবছাইটলৈ নিৰ্দেশ কৰিবলৈ কাৰিকৃত বা প্ৰিন্ট মাধ্যমত QR কড বিতৰণ কৰা। তেওঁলোকে এইদৰে ইণ্টাৰ-নেট সংযোগৰ সুবিধা লব পাৰে।

গণমাধ্যমে অনানুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছে। তাৰ উপলব্ধি কৰাত এই প্ৰকল্পই সহায় কৰিব পাৰে। এই প্ৰকল্পই অতীত সভ্যতা - সংস্কৃতি সম্পৰ্কে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সঠিক জ্ঞান প্ৰদান কৰি অনুপ্ৰেৰণা দান কৰাত সহায় কৰে। সমাজত থকা কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাস সমূহ কেনেদৰে দূৰ কৰিব পাৰি। সেই বিষয়ে সঠিক ধাৰণা প্ৰদান কৰাত এই প্ৰকল্পই সহায় কৰিব। শিক্ষাৰ্থী সকলৰ গণমাধ্যম শিক্ষাগত মূল্য অনুধাৱন কৰাত সহায় কৰিব পাৰে। গণমাধ্যমে কম সময়ৰ ভিতৰত জনসাধাৰণক তথ্য প্ৰদান কৰে। পৃথিৱীৰ যিকোনো অঞ্চলত ঘটি থকা যিকোনো কথা সম্পৰ্কে তথ্য প্ৰদান কৰে। ই সমগ্ৰ পৃথিৱীখনকে ব্যক্তিজনৰ ওচৰলৈ বা শ্ৰেণীকোঠালৈ লৈ আহে। শিক্ষকে টেলিভিছনৰ সন্মুখত বহি থাকোঁতে। শিক্ষক থকাত

একেলগে কাকত আৰু পৃথিৱীৰ বিষয়ে কল্পনা, শুনিব আৰু জ্ঞান আহৰণ কৰিব পাৰে। এই মাধ্যম সম্পৰ্কে দূৰৱৰ্তী হ'লেও তথ্য প্ৰেৰণ কৰাৰ লগতে দূৰ শিক্ষাৰ্থীক সহায় কৰে। গণমাধ্যমসমূহে সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰেৰণা হিচাপে কাম কৰে। যোগাযোগৰ মাধ্যম হিচাপে গণমাধ্যমে শিক্ষাৰ্থীসকলক জীৱনসম্বন্ধে ধাৰণা দিয়ে আৰু তেওঁলোকক জ্ঞান আহৰণ কৰাত সহায় কৰে। যিহেতু আজিৰ শিক্ষাৰ পৰিস্থিতি পূৰ্বতকৈ বহু বেছি। ই প্ৰতিদিনে নিজৰ চৰিত্ৰ গঠন কৰি গতিশীল পৃথিৱীৰ দাবী পূৰণ কৰিব লাগিব। ফলস্বৰূপে শিক্ষাৰ বিভিন্ন সংস্থা যেনে — ঘৰ সমাজ আদিৰ ভূমিকা বৃদ্ধি পাইছে। তেনেকৈয়ে টেলিভিছন, ৰেডিঅ', চিনেমা, কাকত আদি গণমাধ্যমৰ ভূমিকা বৃদ্ধি পাইছে। এইবোৰে আমাৰ জীৱনত দৈনন্দিন পৰিঘটনাৰ বিষয়ে জ্ঞান দিয়ে।

1.02 :- Description of the study area
অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰৰ বিবৰণ

গোলকগঞ্জ ধুবুৰী জিলাৰ প্ৰধান সৰু চহৰ। গোলকগঞ্জৰ পৰা ধুবুৰী 20 K.M দূৰত্বত অৱস্থিত। গোলকগঞ্জ চহৰখন গংগাধৰ নদীৰ ওপৰত অৱস্থিত। গোলকগঞ্জ গংগাধৰ নদীৰ ওপৰত দুখন দলং আছে। আৰু এই দলং দুখনৰে ওপৰেদি সকলো গাড়ীৰ অনুকূলে যাতায়ত কৰে। গোলকগঞ্জৰ পৰা বাংলাদেশৰ বৰ্ডাৰ 20 K.M দূৰত অৱস্থিত। গোলকগঞ্জ অসমৰ বজাৰখনত সকলো বিধৰ সা-সামগ্ৰী পোৱা যায়। শাক-পাচলি, বীজ, মাছ, মাংস ইত্যাদি সকলো বস্তুৱে পোৱা যায়। গোলকগঞ্জ বজাৰখনত বজাৰখনত সপ্তাহত দুই দিন হাট বহে। গোলকগঞ্জত দুটা কম্পিউটাৰ কেন্দ্ৰ আছে। তাৰে এটাৰ নাম হৈছে (NRDS) আৰু ইয়াত কম্পিউটাৰৰ সকলো বিধৰ কাম শিকোৱা হয়। গোলকগঞ্জত চৰকাৰী লাইব্ৰেৰী আছে আৰু এই লাইব্ৰেৰী বিলাকত সকলো বিধৰ কিতাপ, আলোচনী, বহী ইত্যাদি সামগ্ৰী পোৱা যায়।

গোসাইগাঁৱত এটা ষ্টেডিয়াম (Stadium) আছে। গোসাইগাঁৱত চক্ৰ বিষয়া (Circle Office) ও আছে। এই চক্ৰ বিষয়াখনত বিভিন্ন ধৰণৰ মানুহৰ প্ৰতিদিনে ইনকাম চাৰ্টিফিকেট আৰু মাটিৰ বহুত আদি সকলো ধৰণৰ কাম কৰিব হয়। আৰু ইয়াত এটা ব্লক (Block) ও আছে। গোসাইগাঁও চহৰখনত এখন কলাশাখাৰ মহাবিদ্যালয় আছে। এই মহাবিদ্যালয়খনৰ নাম হৈছে 'চিলাৰায় মহাবিদ্যালয়' (Chilarai College) এই মহাবিদ্যালয়খন ১৯৭৩ চনত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। আৰু ইয়াতে এটা Basic Training Centre (BTC) আৰু DIET কেন্দ্ৰও আছে। ইয়াৰ উপৰিও গোসাইগাঁৱত এটা চৰকাৰী চিকিৎসালয়ও আছে।

গোসাইগাঁৱত বহুতো বিদ্যালয়ও আছে। সেইবোৰ হ'ল- গোসাইগাঁও বিদ্যাপীঠ, জীৱেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ প্ৰধানী জাতীয় বিদ্যালয়, চিলাৰায় হেৰোৱালী হাইস্কুল আৰু কেন্দুগুৰি গাভৰু বালিকা বিদ্যালয়। গোসাইগাঁৱত সৰ্বমুঠ ৭ টা তাঁত শিল্প আছে। আৰু চাৰিটা বালাপাহাৰত আৰু দেৱালয় আশ্ৰম অৱস্থিত। গোসাইগাঁৱত ৫২০ খনত কৃষাৰ পাম্প নামৰ এখন নাই আছে।

গোলকগঞ্জ উল্লেখযোগ্য বোড়োভাষী মানুহ
ব্যৱসায়ী আৰু অসমীয়া হিন্দু মানুহ কৃষিজীৱি
আৰু চাকৰিজীৱি। গোলকগঞ্জত এখন
ৰেল ষ্টেচন আছে। আৰু এই ৰেল ষ্টেচনৰ
পৰা বিভিন্ন ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰিব পাৰি।
গোলকগঞ্জৰ পৰা ৩১ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাই-
পথ প্ৰায় K.M. দূৰত অৱস্থিত।
গোলকগঞ্জ মহকুমাৰ ভিতৰত অন্তৰ্গত
১০৪ খন গাওঁ আছে। গোলকগঞ্জ মৌজাৰ
অন্তৰ্গত ৫১ খন গাওঁ আছে। ২০১১ চনৰ
লোকপিয়লৰ গণনা অনুসৰি গোলক-
গঞ্জৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৮,২৪৪ জন।
তাৰে পুৰুষ হৈছে ৪,২৭৬ জন আৰু
মহিলা হৈছে - ৩,৯৬৮ - ।

গোলকগঞ্জৰ মানচিত্ৰ - 1.02

চিত্র নং- 1.02

BLOCK AREA MAP
GOLAKGANJ DEV. BLOCK

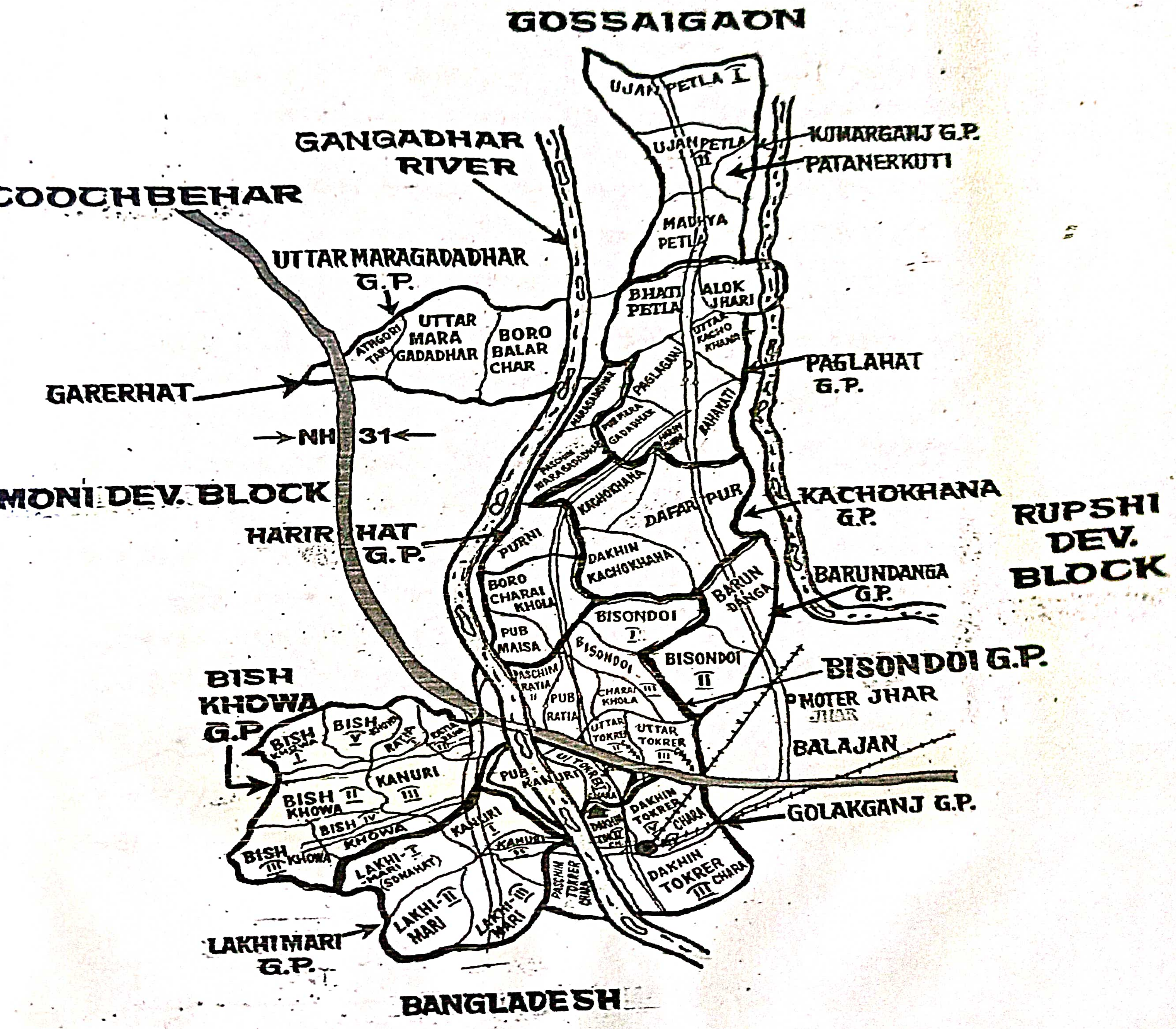

চিত্র নং- 1.02

BLOCK AREA MAP
GOLAKGANJ DEV. BLOCK

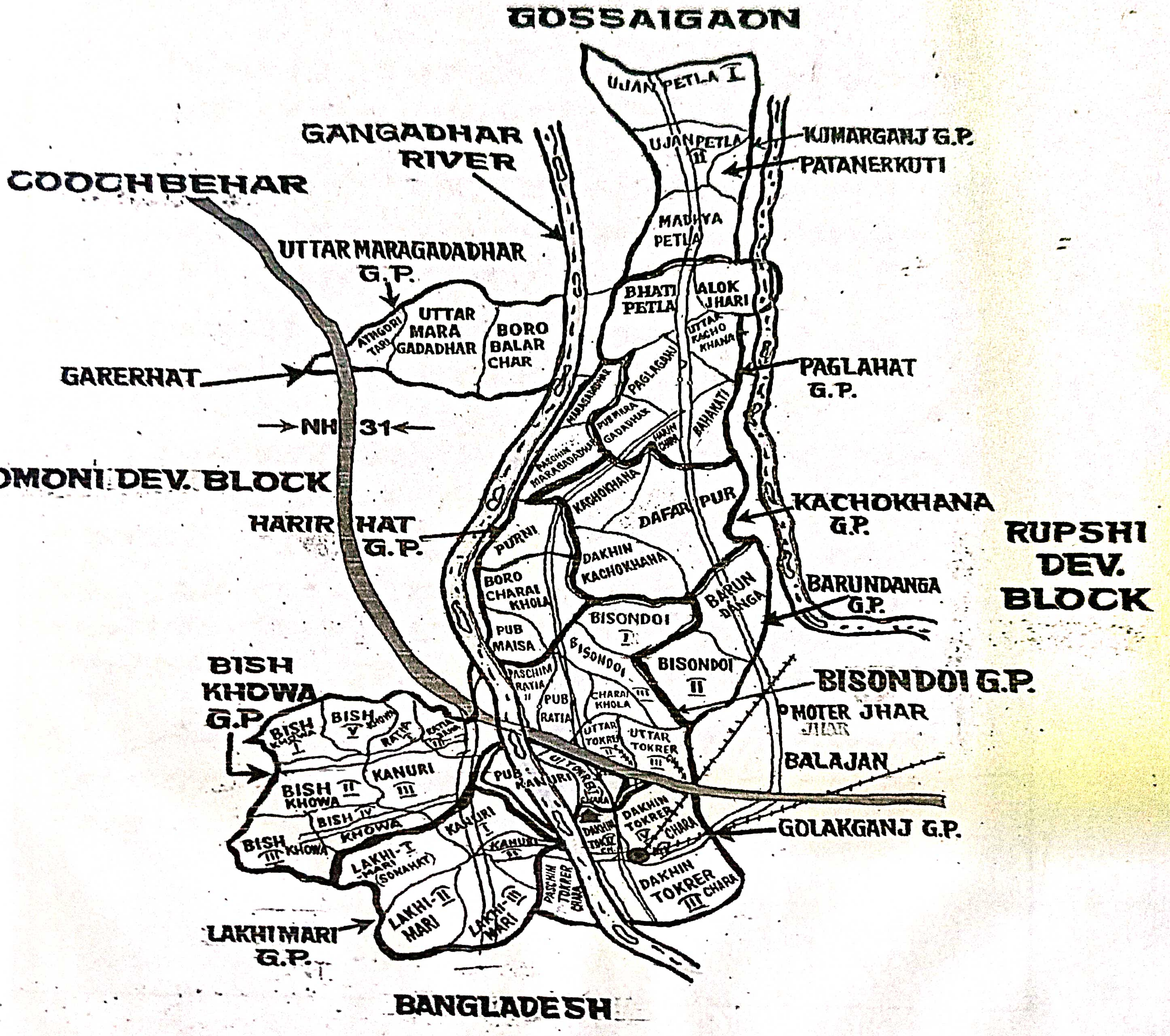

1.03:- Objective of the Study
— অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য

(i) শিক্ষাৰ ওপৰত গণমাধ্যমৰ ভূমিকা কি, তাৰ বিষয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অৱগত কৰা।

(ii) ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহক বিজ্ঞানৰ ভেটিত শিক্ষা-গ্ৰহণ কৰাত আগ্ৰহী কৰি তোলা।

(iii) মানুহৰ অধিকাৰ সম্বন্ধে সকলোকে সচেতন কৰি তোলা,

(iv) গণমাধ্যমৰ সহায়ত সমাজৰ প্ৰাপ্ত বয়স্ক নিৰক্ষৰ বিশেষকৈ মহিলাসকলক সাক্ষৰ কৰি তুলিব পাৰে।

(v) এই অধ্যয়নে ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক ভাৱে মানুহৰ মাজত সজাগতা বৃদ্ধিত সহায় কৰে।

(vi) এই অধ্যয়নে শিক্ষাৰ্থীসকলক গণমাধ্যমত শিক্ষাৰ মূল্য অনুধাৱন কৰাত সহায় কৰিব পাৰে।

(vii) প্ৰাচীন সভ্যতা - সংস্কৃতি সম্পৰ্কে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সঠিক জ্ঞান প্ৰদান কৰাত অনুপ্ৰেৰণা প্ৰদান কৰাত এই অধ্যয়নে সহায় কৰে।

(viii) এই প্ৰকল্পই সমাজত থকা কু-সংস্কাৰ, অন্ধবিশ্বাস আঁতৰ কৰিব পাৰে।

(ix) শিক্ষাত গণমাধ্যমে কেনেধৰণৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে, এই বিষয়ে সকলো মানুহক জ্ঞান প্ৰদান কৰিব পাৰি।

(x) এই অধ্যয়নৰ জৰিয়তে গণমাধ্যমে মানুহৰ মাজত কেনেধৰণৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। আৰু ইয়াৰ সুবিধা আৰু অসুবিধা জানিব পাৰি।

1.07 :— Hyphothesis
পূৰ্বানুমান

পূৰ্বানুমানিক বা পূৰ্বানুমান হ'ল এটা ধাৰণা বা বিৱৰণ যিটো অনুমানী ভাৱে সাময়িকভাৱে সত্য বুলি ধৰি লোৱা হ'ল। পূৰ্বানুমানৰ ধাৰণা গঠন কৰিবলৈ হ'লে গৱেষকৰ বিষয়টোৰ ওপৰত এক সু-বিস্তৃত আৰু গভীৰ অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজন। যাতে তেওঁ বিভিন্ন কাৰকবোৰ সূক্ষ্ম ভাৱে পৰ্যবেক্ষণ কৰিব পাৰে। বিষয়টোৰ ওপৰত স্পষ্ট জ্ঞানে পূৰ্বানুমানিক ধাৰণা গঠনত যথেষ্ট সহায় কৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে যেতিয়া গৱেষকে এখন চহৰৰ মূল্য বৃদ্ধি সমস্যাটোৰ কি প্ৰয়োজন সেই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিব বিচাৰিছে। তেতিয়া সেই চহৰৰ সমস্যাটোৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে বুলি পূৰ্বানুমানিক ধাৰণাৰে ওপৰত সমস্যাটোৰ সমাধানৰ কাৰ্যকাৰিতা আৰু ফলাফল নিৰ্ভৰ কৰে। আমাৰ এই অধ্যয়নৰ কাৰণে যেনে উল্লেখিত ধৰণে পূৰ্বানুমানিক কৰি লোৱা হয় —

(i) গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা মানুহে সকলো গণমাধ্যমৰ সু-সুবিধাৰ অভাৱত। বিভিন্ন কাৰ্য-কলাপত অংশগ্ৰহণ কৰা বাবে নিজৰ অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আছে।

(ii) শিক্ষাৰ ওপৰত গণমাধ্যমৰ বহুত ভূমিকা আছে, তথাপিও গোলকগঞ্জৰ প্ৰায় বয়স্ক মানুহৰ বিলাকে এই সম্পৰ্কে অজ্ঞান আছে।

(iii) সাৰ্বজনিক স্কুলসমূহত গণমাধ্যমৰ ভূমিকা নথকাৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে দূৰ শিক্ষা তথা কম সময়ত সম্পূৰ্ণ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাই।

(iv) গোলকগঞ্জৰ মানুহৰ সকলো গণ-মাধ্যমৰ ওপৰত সু-দৃষ্টি নিদিয়াৰ ফলত গণ-মাধ্যমৰ প্ৰতিসৰ বৃদ্ধি, অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈ পৰিছে।

(v) গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ বেছিভাগ মানুহৰ অশিক্ষিত আৰু কৃষিজীৱি হোৱা বাবে গণমাধ্যমৰ বিষয়ে অজ্ঞান বাবে এই অঞ্চলৰ মানুহে দূৰ দূৰণিৰ খা-খবৰ, বা-বাতৰি আদি নাপায়।

1.05:- Delimitation of the study — অধ্যয়নৰ সীমাবদ্ধতা

অধ্যয়নৰ সীমাবদ্ধতা বুলিলে সাধাৰণতে আমি নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰ বা ক্ষেত্ৰসমূহক বুজোঁ যি নিয়ম ক্ষেত্ৰ বা অন্তৰ্ভুক্ত এই অধ্যয়নটো যতি আছে তাৰ মূলতে কম সময়ৰ কাৰণে গৱেষণা কাৰ্য হ'ল- ওপৰৰ সকলো দিশ সম্ভৱ নহয়। সেয়ে এই অধ্যয়নটোত মই কিছু দিশত সীমাবদ্ধতা অৱলম্বন কৰিছোঁ। সেই দিশসমূহৰ ওপৰত আলোচনা কৰা হ'ল-

(i) এই অধ্যয়নটো গোলকগঞ্জ অঞ্চল গোলকগঞ্জৰ কিছু গাঁৱত মাত্ৰ সীমাবদ্ধ আছে।

(ii) এই অধ্যয়নটো গোলকগঞ্জৰ এক বিষয়ৰ ওপৰত সীমাবদ্ধ।

(iii) এই অধ্যয়নটো মাত্ৰ কিছুমান মানুহৰ মাজত সীমাবদ্ধ আছে।

(iv) এই অধ্যয়নটো গোলকগঞ্জৰ লোকৰ অন্তৰ্গত।

(v) এই অধ্যয়নটো গোলকগঞ্জৰ কিছুমান স্কুলত মাত্ৰ সীমাবদ্ধ আছে।

CHAPTER-2

Chapter : 2 :— Review of related Literature

বিষয়ৰ লগতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ :

2.01 :- Meaning of the review of related literature.

বিষয়ৰ লগতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ-অৰ্থ :—

যিকোনো গৱেষণাতে প্ৰথমতে এই গৱেষণাৰ লগত জড়িত বিভিন্ন ধৰণৰ তথ্য-পাতি বা গৱেষণাৰ ক্ষেত্ৰত অধ্যয়ন কৰা প্ৰয়োজন। কাৰণ এই গৱেষণাৰ লগত সম্বন্ধিত বিভিন্ন তথ্য-পাতিত এটা আভাস থাকিব পাৰে। আমাৰ জনামতে আমাৰ স্থানীয় অঞ্চলত এই সম্পৰ্কে কোনো ধৰণৰ গৱেষণা হোৱা নাছিল। কোনো এটা গৱেষণা বা অধ্যয়নৰ সমস্যা উদ্দেশ্য নিৰ্বাচন আৰু প্ৰকল্প নিৰ্মাণত বাবে সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ হৈছে মূল ভিত্তি স্বৰূপ। সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ হৈছে অধ্যয়ন কৰিব খোজা বিষয়টোৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্য সমূহৰ সমালোচনা পৰ্যালোচনা অধ্যয়নৰ বিষয়টোৰ লগত সামঞ্জস্য থকা সাহিত্যৰ মূল্যায়ন কৰি তাৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা প্ৰদান কৰাকেই সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ বুলি কোৱা হয়। ইয়ে গৱেষণাৰ বাবে আধাৰ ভেটি হিচাপে কাম কৰি আহে।

গবেষকরা গবেষণার প্রকৃতি নির্ধারণে সহায় করে। এই ক্ষেত্রে এক সৃজনশীলক আর গভীর ভাবে অধ্যয়ন করা কার্য দিয়ে গবেষকদের প্রয়োজনীয় অভিজ্ঞতা প্রদান করি প্রকাশনাগুলির কাছে প্রস্তুত করি তোলে। সাহিত্যের পুনর্বীক্ষণে সংকলন করি তোলে। সাহিত্যের পুনর্বীক্ষণে সংকলন। বিষয়টির লক্ষ্য সংগতি রখা আন্তর্জাতিক উপলব্ধ সাহিত্যর অনুসন্ধান করা আর সংশ্লেষণ করি সারাংশর প্রকাশ করাকে বুঝায়। কিন্তু এ তথ্যর অনুসন্ধান করাকে বুঝায়। এই ক্ষেত্রে বিভিন্ন আলোচনী গবেষণা পত্র, কার্য্যের কারণে সম্পর্কী আছে পর্যালোচনা সাহিত্যের উৎসুক প্রমাণ করা। বিভিন্ন উৎসগুলি বিষয়ের সংকলনগুলির নিয়ম। নির্দেশক হিসাবে ভূমিকা গ্রহণ করে। সাহিত্যের পুনর্বীক্ষণ আর গবেষণার বিষয়গুলির মাজত নিকট তথ্য বিভিন্ন সম্পর্ক স্থাপিত করে, যাতে, এই এ সংকলনটো সম্পর্কে ধারণা প্রদান করিব পারে আর পথ প্রদর্শক হিসাবে ভূমিকা গ্রহণ করিব পারে।

2.02 :- Importance of review of the related literature

বিষয়ৰ সৈতে সংগতি ৰখা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ গুৰুত্ব :-

বিষয়ৰ সৈতে সংগতি ৰখা পুনৰীক্ষণ কথাটো প্ৰত্যেকজন গৱেষকৰ এক প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপ কাৰণ গৱেষক বা অধ্যয়নকৰ্তাজন অধ্যয়ন-কাৰ্য্য কৰিবলৈ লোৱা বিষয়টোৰ সৈতে সংগতি ৰখা আন বিষয়ৰ ওপৰত পূৰ্বতে কোনো গৱেষক বা অধ্যয়ন কৰ্তাজনেই কেনেদৰে গৱেষণা কৰিছে, তেওঁ কি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছে। গৱেষণাৰ ফলাফল কি পাইছে সেই বিষয়ে জানিলে অধ্যয়নকৰ্তাজন অধ্যয়ন কাৰ্য্যত আগবাঢ়ি যোৱাত যথেষ্ট সহায় কৰিব। গতিকে অধ্যয়নকাৰ্য্যত বিষয়ৰ সৈতে সংগতি ৰখা সাহিত্যৰ অধ্যয়ন অতি প্ৰয়োজন অধ্যয়ন কাৰ্য্যত বিষয়ৰ সৈতে সংগতি ৰখা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ গুৰুত্ব বিষয়ে তলত সংক্ষেপে উল্লেখ কৰা হ'ল —

(1) বিষয়ৰ সৈতে সংগতি ৰখা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ প্ৰত্যেকজন অধ্যয়ন কৰ্তাৰ প্ৰয়োজনীয় কাৰণ ই তেওঁক আধুনিক জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ

2.02 :- Importance of review of the related literature

বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ গুৰুত্ব :-

বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা পুনৰীক্ষণ কথাটো প্ৰত্যেকজন গৱেষকে এক প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপ কাৰণ গৱেষকে বা অধ্যয়ন কৰ্তাজন অধ্যয়ন কাৰ্য্য কৰিবলৈ লোৱা বিষয়টোৰ সৈতে সংগতি থকা আন বিষয়ৰ ওপৰত পূৰ্বতে কোনো গৱেষকে বা অধ্যয়ন কৰ্তাজনেই কেনেদৰে গৱেষণা কৰিছে, তেওঁ কি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছে। গৱেষণাৰ ফলাফল কি পাইছে সেই বিষয়ে জানিলে অধ্যয়নকৰ্তাক অধ্যয়ন কাৰ্য্যত আগবাঢ়ি যোৱাত যথেষ্ট সহায় কৰিব। গতিকে অধ্যয়নকাৰ্য্যত বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ অধ্যয়ন অতীৱ প্ৰয়োজন অধ্যয়ন কাৰ্য্যত বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে তলত সংক্ষেপে উল্লেখ কৰা হ'ল —

(1) বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ প্ৰত্যেকজন অধ্যয়ন কৰ্তাই প্ৰয়োজনীয় কাৰণ ই তেওঁক আধুনিক জ্ঞান- বিজ্ঞানৰ

বইতে সম্পৰ্কে থকা তথ্য সংগ্ৰহ কৰাত সহায় কৰে।

(ii) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে প্ৰকল্পকৰ্তাজন তেওঁৰ সাহিত্যৰ বিষয়ে বা তেওঁৰ সমস্যাৰ লগত জড়িত জানে কৰা বিভিন্ন গৱেষণা বা প্ৰকল্পৰ বিষয়ে নিৰ্ভুল তথ্যৰ যোগান ধৰে।

(iii) কোনো গৱেষণা বা প্ৰকল্প কাৰ্যৰ পৰিকল্পনা আৰু পৰিকল্পনা কৰিবলৈ এই অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয় বা গুৰুত্ব।

(iv) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে গৱেষণা বা প্ৰকল্প অধ্যয়নৰ পৰা পোৱা তথ্যৰ অনুৰূপ নকল কৰাটো পৰিহাৰ কৰিব পাৰে।

(v) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে প্ৰকল্পকৰ্তাজনক প্ৰয়োজন অনুসাৰি পৰ্যানুক্ৰমিক ধাৰণা গঠন বা সংহত কৰাৰ উপলব্ধি হোৱাত নিয়ম বান্ধি দিব পাৰে।

2.03 :- Objective of review of the related literature.

বিষয়ৰ উপৰত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ উদ্দেশ্য :-

বিষয়ৰ উপৰত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ সময়সাপেক্ষ আৰু পৰিশ্ৰমৰ কাম। কিন্তু গৱেষণা কাৰ্যৰ ভিত্তি গঢ় দি তোলাত ই অতি সহায়ক। গৱেষণাৰ এই সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ কাৰ্যটো বিভিন্ন উদ্দেশ্যৰ আছে তাৰে কিছুমান বিশেষ উদ্দেশ্য হ'ল —

(i) প্ৰকল্প কৰ্তাজনক বা গৱেষক পদ্ধতিগত, তত্ত্বগত আৰু বাস্তৱগত জ্ঞান প্ৰদান কৰা।

(ii) প্ৰকল্প কৰ্তাজনক পূৰ্বসূৰীসকলৰ সীমাবদ্ধতা বোধ জন্মাত সহায় কৰে।

(iii) নিজৰ প্ৰকল্প কাৰ্যৰ লগত আনৰ প্ৰকল্প কাৰ্যৰ তুলনামূলক অধ্যয়নত সহায় কৰে।

(iv) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য হৈছে গৱেষণা বিষয়টোৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় জ্ঞান প্ৰদান কৰা।

(v) বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্য আৰু বিভিন্ন পৰিস্থিতিবোৰ ব্যাখ্যা প্ৰদান কৰা।

(vi) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য হৈছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু বিভিন্ন ব্যক্তিৰ মাজত নতুন অধ্যয়নৰ বিষয়ে আগ্ৰহী কৰি তোলা।

উক্ত বিশ্লেষণৰ দ্বাৰা এইটো কথা সু-স্পষ্টভাৱে প্ৰতিফলিত হৈ পৰিছে যে বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ নীতি গৱেষণা কাৰ্যৰ ভিত্তি ৰচনা কৰাত সহায় কৰে তেনেকুৱে ইয়াক গৱেষণা কাৰ্যৰ নিয়ন্ত্ৰণকাৰী নিৰ্দেশনা বা আইনা বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰ দ্বাৰা গৱেষক কৰ্তাজনে বৰ্তমান গৱেষণা কাৰ্য কৰিবলৈ লোৱা বিষয়টোৰ লগত সম্পৰ্ক থকা দিশবিলাক বিচাৰি উলিয়াই নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্য পূৰণৰ দিশত আগবঢ়াই নিয়াত সহায় লব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও সুস্পষ্ট অধ্যয়ন সুস্পষ্ট গৱেষণামূলক বিষয়টোৰ উদ্দেশ্য নিৰ্ণয় কৰাত সহায় কৰে।

2.04 :- Review of related literature or analysis of the previous research

বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ অথবা পূৰ্ব গৱেষণাসমূহৰ বিশ্লেষণ :—

প্ৰস্তাৱিত অধ্যয়নৰ বিষয়ৰ লগত প্ৰত্যক্ষভাৱে আৰু পৰোক্ষভাৱে সম্পৰ্ক থকা সাহিত্য আৰু বিভিন্ন গৱেষকৰ কাৰ্যসমূহৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলত দিয়া হ'ল—

(1) ইপ চুই ফুলোং মালতাৱেৰ মতে, —

প্ৰেছ গণতন্ত্ৰৰ চতুৰ্থ কাৰিকা আৰু চৰকাৰৰ আস্থা, বিশ্বাসযোগ্যতা, আদিৰ বৃদ্ধিতাও গঢ়ি তোলাত গণমাধ্যমৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে। গণমাধ্যমক গণতন্ত্ৰৰ চতুৰ্থ স্তম্ভ বুলি উল্লেখ কৰা গণমাধ্যমটোৰ এটা কাৰ্য আছে, অৰ্থাৎ গণতান্ত্ৰিক জীৱনত সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণৰ আহিলা হিচাপে। এই নিয়ন্ত্ৰণ কাৰ্যই সমাজত প্ৰেছৰ কাৰ্যক অধিক শক্তিশালী কৰি তোলে। আৰু গণমাধ্যমৰ কাৰ্যই জনসাধাৰণক ভালদৰে শিক্ষিত কৰিব পাৰে।

(ii) এইমাৰ ৰেনো আন্তৰি ৰ মতে, —

গণমাধ্যমক সংকীৰ্ণ অৰ্থত লিখিত শব্দ, চিত্ৰ, দৃশ্য বা কণ্ঠৰ সম্প্ৰচাৰ বুলি কয়, আনহাতে গণমাধ্যমক বহল অৰ্থত অৰ্থাৎ ইয়াত সকলো ধৰণৰ গণসংযোগ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। গণমাধ্যমসমূহে নিজৰ চিন্তা আৰু অনুভৱক লিখিত শব্দৰে আৰু মৌখিকভাৱে বিতৰণ কৰে।

(iii) অনং উজ্জ্বলা শইকীয়া ৰ মতে —

যোগাযোগৰ গণমাধ্যম ব্যৱহাৰ কৰা হয় যাতে যোগাযোগ অসংখ্য হয় আৰু দূৰত থাকে। দৈনন্দিন জীৱনত বহলভাৱে ব্যৱহৃত গণমাধ্যম সাধাৰণতে বাতৰি কাকত, ৰেডিঅ', টেলিভিচন, চিনেমাছবি, যিবোৰ তথ্য শিক্ষা আৰু বিনোদনৰ ক্ষেত্ৰত বা অন্যান্য বৌদ্ধিক শিক্ষা আৰু মনোৰঞ্জন ক্ষেত্ৰত কৰা যায়। এইদৰে গণমাধ্যম হৈছে অসংখ্য বৈষম্যপূৰ্ণ যোগাযোগকাৰীলৈ তথ্য প্ৰেৰণ বা প্ৰচাৰৰ এক আহিলা। গণমাধ্যম গণসংযোগৰ ক্ষেত্ৰত এক অতি ফলপ্ৰসূ আহিলা কাৰণ ই ইয়াৰ যোগেদি যোগাযোগকাৰী সকলৰ মনোভাৱৰ মতামত আৰু আচৰণ সলনি কৰিব পাৰে। যোগাযোগৰ সুবিধাৰ্থে হ'ল গণমাধ্যম সমন্বয়ৰ সৃষ্টি কৰে।

Chapter :- 3 Methodology of the study
— অধ্যয়নৰ পদ্ধতি

3.01 :— Methodology (পদ্ধতি) :—

প্ৰস্তাৱিত অধ্যয়নটো কৰিবলৈ ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন (Field work) পদ্ধতি হাতত লোৱা হয়। সমস্যা অধ্যয়ন কৰিবৰ বাবে অসম ৰাজ্যৰ ধুবুৰী জিলাৰ, গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ অন্তৰ্গত

কোনো সমস্যা সমাধান কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰা একান্ত কৰ্তব্য প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন ধৰণৰ পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হয়। তাৰ ভিতৰত জৰীপ (Survey) পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হৈছে —

(i) বিভিন্ন স্কুল পৰিদৰ্শন :—

গোলকগঞ্জ অঞ্চলসমূহত থকা প্ৰাথমিক, আৰু মাধ্যমিক ; উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়লৈ যি সকল মাতৃৰ ভূমিকা আছে তাৰ বিষয়ে অনুসন্ধান কৰা হ'ল।

(ii) **বিভিন্ন শিক্ষা কাৰ্য্যালয় :—** সকলো শিক্ষা বিভাগৰ কাৰ্য্যালয়ত গৈ আৰু পৰিদৰ্শন কৰি শিক্ষাকৰ্মীসকলৰ লগত আলোচনা কৰি শিক্ষাত গণমাধ্যমৰ ভূমিকা কিমান দূৰ অগ্ৰগতি লাভ কৰিছে তাৰ বিষয়ে তথ্য আহৰণ কৰা হয়।

(iii) **তথ্য সংগ্ৰহ :-** ঘৰে ঘৰে গৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক সকলোৰে পৰা গণমাধ্যমৰ ভূমিকাৰ সম্পৰ্কে বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হ'ল।

3.02 :- Tools used for data Collection
তথ্য সংগ্ৰহৰ সঁজুলি

প্ৰস্তাৱিত বিষয়ৰ আৱশ্যকীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ কিছুমান উপযোগী সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সেইবোৰৰ উল্লেখ তলত দিয়া হ'ল —

(1) Questionnaries (প্ৰশ্নতালিকা) :-

বিভিন্ন ব্যক্তিৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ এখন গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্নতালিকা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। আৰু এই প্ৰকল্প অধ্যয়নৰ বাবে তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ যাওঁতে প্ৰশ্নাৱলী প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী সকলৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰশ্নাৱলী প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। আৰু শিক্ষাৰ্থী বা নতুন সকলৰ বাবে সাক্ষাৎকাৰৰ সূচী আঁকিলো — অধ্যয়নৰ বাবে উদ্দেশ্য অনুযায়ী বিভিন্ন প্ৰশ্ন সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। প্ৰশ্নৰ উত্তৰবোৰ 'হয়' আৰু 'নহয়'ৰ ভিতৰত দিবলগীয়া হৈছে। কিছুমান ক্ষেত্ৰত তালিকা প্ৰস্তুতত সাক্ষাতে তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। মৌলিকভাৱে অঞ্চলৰ বিভিন্ন ব্যক্তিৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ এখন গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্নতালিকা প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই প্ৰশ্ন-তালিকাৰ পৰা বিভিন্ন ব্যক্তিৰ পৰা বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি।

(ii) <u>Observation (নিৰীক্ষণ)</u> :- প্ৰস্তাৱিত গৱেষণাৰ তথ্য সংগ্ৰহৰ ক্ষেত্ৰত নিৰীক্ষণ পদ্ধতিয়ে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ সময়ত বৈষয়িক অৱস্থাৰ বিষয়ে জানিবলৈ উচ্চ স্কুল কেইখনত বিভিন্ন সা-সঁজুলি যেনে — গোলক, প্ৰযুক্তিগত মানচিত্ৰ, দূৰবীন আৰু বৈদ্যুতিক অৱস্থা, কম্পিউটাৰ, লেপটপ, প্ৰজেক্টৰ, খেলপথাৰ, কাৰ্যালয় আদি সুবিধা আছে নে নাই সেইবোৰ নিৰীক্ষণ কৰা হৈছে।

(iii) <u>Interview (সাক্ষাৎকাৰ)</u> :-

প্ৰস্তাৱিত বিষয় অধ্যয়ন কৰি আৱশ্যকীয় তথ্য অধ্যয়ন কৰিবলৈ সাক্ষাৎকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। প্ৰস্তাৱিত গৱেষণাৰ তথ্য সংগ্ৰহৰ বাবে বিভিন্ন স্কুলৰ শিক্ষক আৰু সমাজৰ লোকসকলৰ ওচৰলৈ যোৱা হয় আৰু তেওঁৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। আৰু লগতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু স্কুলৰ আন শিক্ষকসকলৰ লগত আৰু গাওঁৰ বিভিন্ন ব্যক্তিৰ লগত সাক্ষাৎকাৰ কৰি তেওঁলোকৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়।

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবৰ বাবে

গোলকগঞ্জ সমষ্টিৰ অন্তৰ্গত বিভিন্ন স্কুল আৰু বিভিন্ন গাঁওঁৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত নিৰ্ভৰযোগ্য তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিসকলৰ লগত মুখ - সাক্ষাৎ স্থাপন কৰা হয়। আৰু তেওঁলোকে যাতে এই অধ্যয়নৰ পৰা জানিব পাৰে যে গণমাধ্যমত শিক্ষাৰ ভূমিকা কেনেকুৱা আৰু এই অধ্যয়নত ভৱিষ্যতে সকলো ব্যক্তিয়ে যাতে উপযুক্ত পৰিৱেশ সংগঠন কৰিব পাৰে। তাৰ ওপৰত লক্ষ্য ৰাখিব পাৰি।

3.03 :— Sources of data
তথ্যৰ উৎস

সাংখ্যিকীৰ গৱেষণাৰ তথ্য পাতি সমূহ সাধাৰণতে দুই বিধৰ উৎসৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়। যেনে —

(i) প্ৰাথমিক তথ্য (Primary Data)

(ii) গৌণ তথ্য (Secondary Data)

(i) প্ৰাথমিক তথ্য :— প্ৰাথমিক তথ্যৰ ভিতৰত ক্ষেত্ৰ-অধ্যয়নৰ মাধ্যমে লাভ কৰা তথ্য-পাতি সাক্ষাৎকাৰ আৰু সমীক্ষাৰ অনুসূচীৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা তথ্য নিৰীক্ষণৰ দ্বাৰা প্ৰাপ্ত তথ্য-পাতি আদিয়ে সাঙোৰে। এই গৱেষণা কাৰ্যত লাভ কৰা প্ৰাথমিক তথ্য সমূহ হ'ল — স্কুলসমূহৰ নিৰ্মাণ ব্যৱস্থাৰ তথ্য, স্কুলত দৃশ্য শ্ৰাব্য সামগ্ৰী, দূৰদৰ্শন, ৰেডিঅ', কম্পিউটাৰ, কাৰিকৰী কৌশলৰ ব্যৱহাৰ, খেল, মৈদান, স্বাস্থ্য আৰু বিভিন্ন পাঠ্যক্ৰমিক ব্যৱস্থাৰ আদি ক্ষেত্ৰ-অধ্যয়নৰ সময়ত বিভিন্ন ব্যক্তি সকলৰ লগত সাক্ষাৎ কৰি এই প্ৰাথমিক সকলৰ লগত সাক্ষাৎ কৰি এই প্ৰাথমিক তথ্য সমূহ সংগ্ৰহ কৰা হয়। বিভিন্ন স্কুলৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়।

(ii) গৌণ তথ্য :- প্ৰাথমিক তথ্যৰ উপৰিও গৱেষণা কাৰ্য সম্পূৰ্ণ কৰাৰ বাবে কিছুমান গৌণ তথ্যৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়। গৌণ তথ্য তথ্যৰ ভিত্তিত বিভিন্ন স্কুল আৰু পৰিয়ালৰ বৈষয়িক অৱস্থা বিষয়ে জানিবলৈ অধ্যয়ন কৰা বিভিন্ন বিষয়ৰ মানচিত্ৰ, বাতৰি কাকত, ইণ্টাৰনেট আদিৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা হয়। বিষয় বস্তুৰ পৰা লাভ কৰিবলৈ বিভিন্ন লোক-সকলৰ পৰা পোৱা তথ্য, ইণ্টাৰনেটৰ পৰা পোৱা তথ্য আৰু বিভিন্ন বিষয়ৰ কিতাপ আদিৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয় আৰু এই বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা বিভিন্ন প্ৰজেক্ট আদিৰ পৰাও তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয় আৰু শিক্ষক আৰু শিক্ষাৰ্থী পৰা পৰামৰ্শ আৰু গাঁওৰ বিভিন্ন ব্যক্তিৰ পৰা লোৱা পৰামৰ্শ আদিয়েই হল উক্ত গৱেষণাৰ গৌণ তথ্য।

CHAPTER-4

Chapter :- 4

Analysis and interpretation of the Study :—

অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্যত উপনীত হ'বলৈ নমুনাত উল্লেখিত প্ৰশ্নাৱলী আৰু সাক্ষাৎকাৰ পদ্ধতিৰ জৰিয়তে লাভ কৰা তথ্য সমূহৰ পৰা অধ্যয়নৰ বিষয়বস্তু সমূহ তলত দিয়া ধৰণে ব্যাখ্যা বিশ্লেষণ কৰিব পাৰি।

অধ্যয়নৰ তথ্যৰ পৰা দেখা যায় যে গণমাধ্যমৰ ভূমিকা প্ৰাথমিক স্কুলত স্বল্প আৰু মাধ্যমিক স্কুলবোৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে গণমাধ্যমৰ প্ৰচুৰ পৰিমাণে গুৰুত্ব থকা দেখা যায়। প্ৰাপ্ত বয়স্ক লোকক ওপৰত কেইটামান নমুনা লোৱা হৈছিল। অনুসন্ধানৰ জৰিয়তে দেখা যায় যে — নালিয়া গাওঁ পঞ্চায়তৰ যিবিলাক প্ৰাপ্তবয়স্ক লোকৰ পৰা অনুসন্ধান কৰা হৈছিল। তাৰে বেছিভাগ উচ্চ শিক্ষাত শিক্ষিত। তথাপিও শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত গণ-মাধ্যমক ইমান গুৰুত্ব দিয়া নাছিল।

অধ্যয়নৰ পৰা দেখা যায় যে এই চহৰীয়া অঞ্চলবোৰত থকা নিম্ন শ্ৰেণীৰ মানুহবোৰে মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ মানুহবিলাকে স্থানীয় হিচাপে শিক্ষাত গণমাধ্যমিক বেছি গুৰুত্ব দিছে।

প্ৰাথমিক স্কুল আৰু মাধ্যমিক স্কুলবোৰ গণমাধ্যমৰ ভূমিকা নিচেই কম কাৰণ গণমাধ্যমৰ পাঠ্যক্ৰম কিছুমান কম্পিউটাৰ, কাৰিকৰি ক্লাছত- জ্ঞান স্লাইড ছবি আৰু লাইভ টেলিভিচন আদিৰ অভাৱ থকা দেখা যায়। বৰ্তমান সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ইণ্টাৰনেটৰ প্ৰতি আগ্ৰহী যদিও কোনো ভাগে স্কুলত ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰ আৱশ্যক এই কাৰণে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে সম্পূৰ্ণ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাই। প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক স্কুলবোৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰী সমত কোনো বিষয়ত প্ৰকাশ কৰি গণমাধ্যমত ফলত মুক্ত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পৰা কাৰণে কোনো কিন্তু নাই অৰ্থাৎ সুবিধা-উপকৰণৰ অভাৱ প্ৰকাশ কৰে।

গণমাধ্যমত শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰাপ্তবয়স্ক লোকৰ বিশেষ উন্নয়ন স্বাধীনতা নাই, তাৰ উপৰত কেইটামান নমুনাৰ ভিত্তিত তথ্য-পাতি সংগ্ৰহ কৰা হল। এই তথ্যসমূহ বিশ্লেষণ কৰি দেখা যায় অধ্যয়ন কৰা কেইভাগ অঞ্চলত নিৰক্ষৰ প্ৰাপ্তবয়স্ক মানুহ সকলে গণমাধ্যমৰ যোগে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা দেখা যায় ইয়াত 50%. মানুহ শিক্ষাত অভিজ্ঞতা আৰু সাক্ষৰতা ব্যক্তি সকলে ইয়াত বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া নাই।

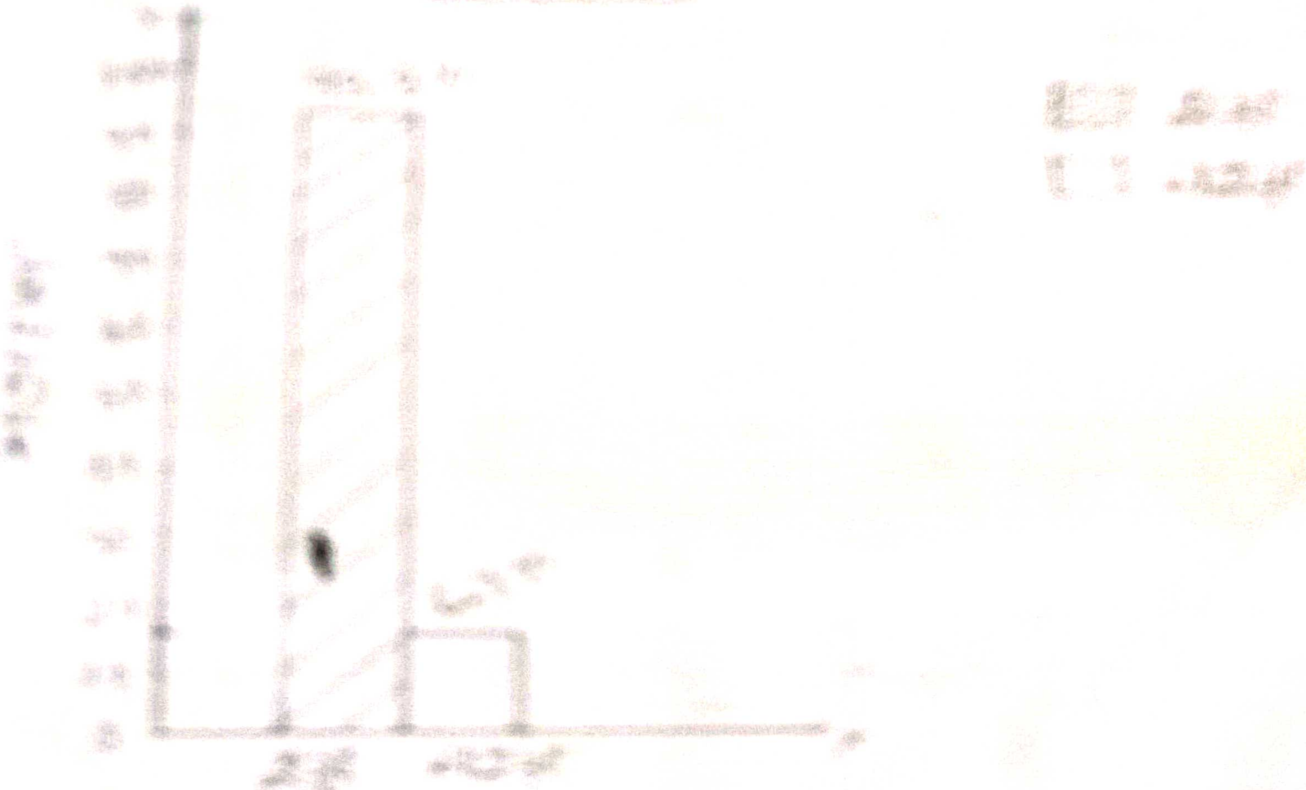

4.01.1 :— বিদ্যালয়ত গণমাধ্যমত ক্ৰিয়া প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.01.1

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	28	93.3%
2	নহয়	2	6.7 %

চিত্ৰ নং — 4.01.1

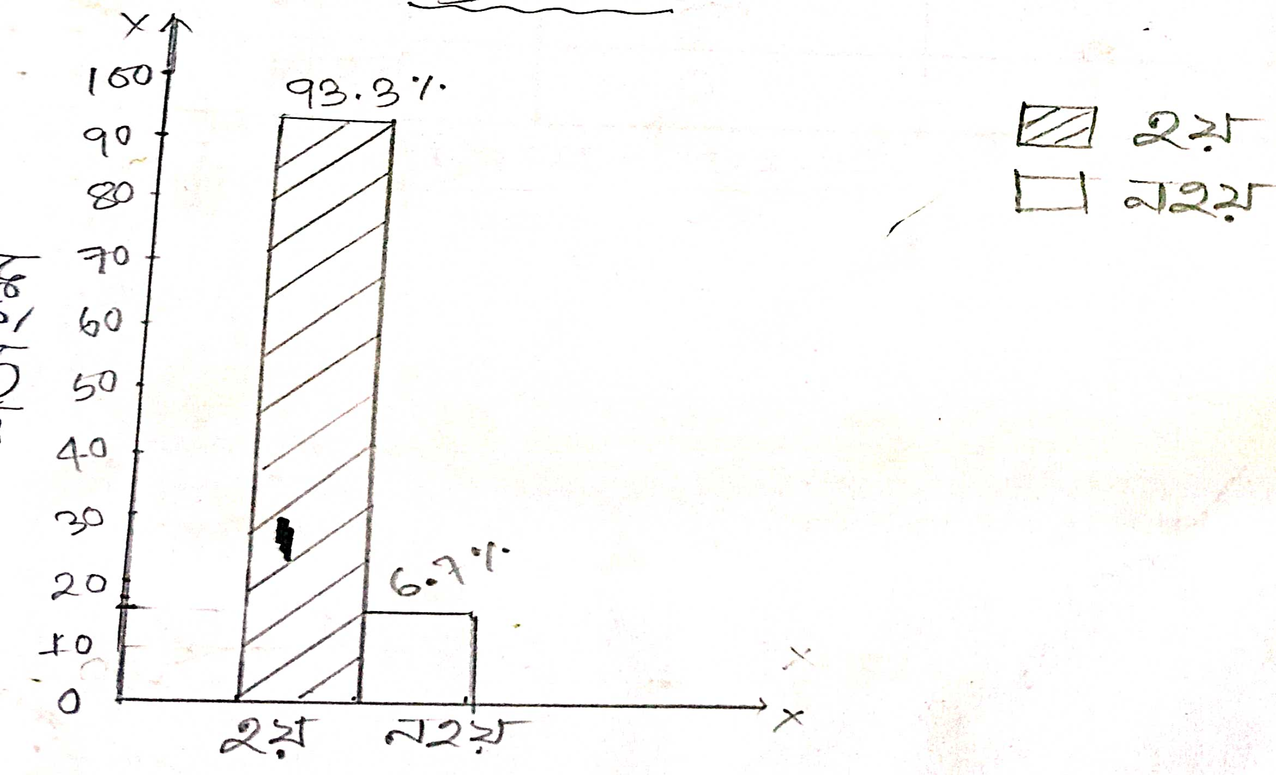

4.01.1 :- **তালিকাৰ বিশ্লেষণ :—** উক্ত তালিকা পৰা দেখা গৈছে যে বিদ্যালয়ত গণমাধ্যমত শিক্ষা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 93.3%. আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 6.7%।

4.01.2 :- শিক্ষাত গণমাধ্যমে ভূমিকাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া—

তালিকা নং - 4.01.2

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰ দাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	30	100 %
2	নহয়	0	0 %

চিত্ৰ নং - 4.1.2

চিত্র নং - 4.01.2

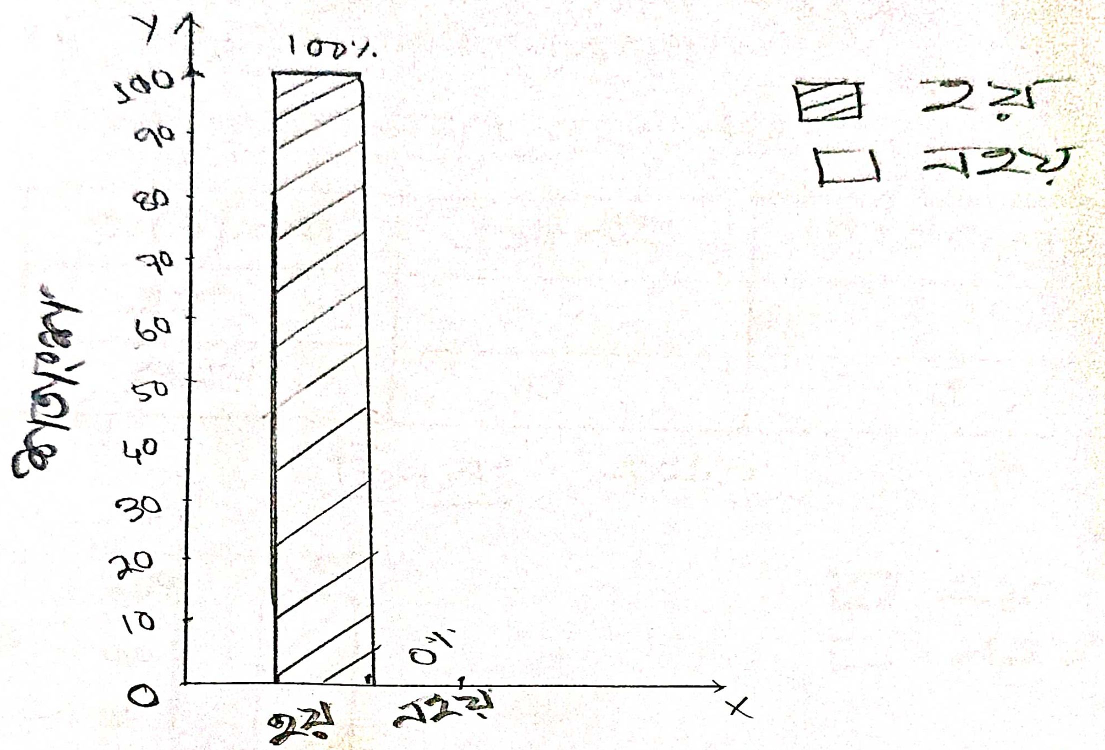

4.01.2 :- তালিকার বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকার দ্বারা দেখা গেছে যে শিক্ষাত গণমাধ্যমের ভূমিকার ক্ষেত্রে "হয়" প্রতিক্রিয়ার শতাংশের হার 100% আর 'নয়' প্রতিক্রিয়ার শতাংশের হার 0% ।

৪.১.৩ :- তোমাৰ স্কুলখনত প্ৰত্যেকৰ সময়ত শিক্ষা প্ৰদানত ক্ষেত্ৰত উত্তৰ দাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং - ৪.১.৩

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰ দাতা	শতাংশৰ হাৰ
১	হয়	৩০	১০০%
২	নহয়	০	০%

চিত্ৰ নং - ৪.১.৩

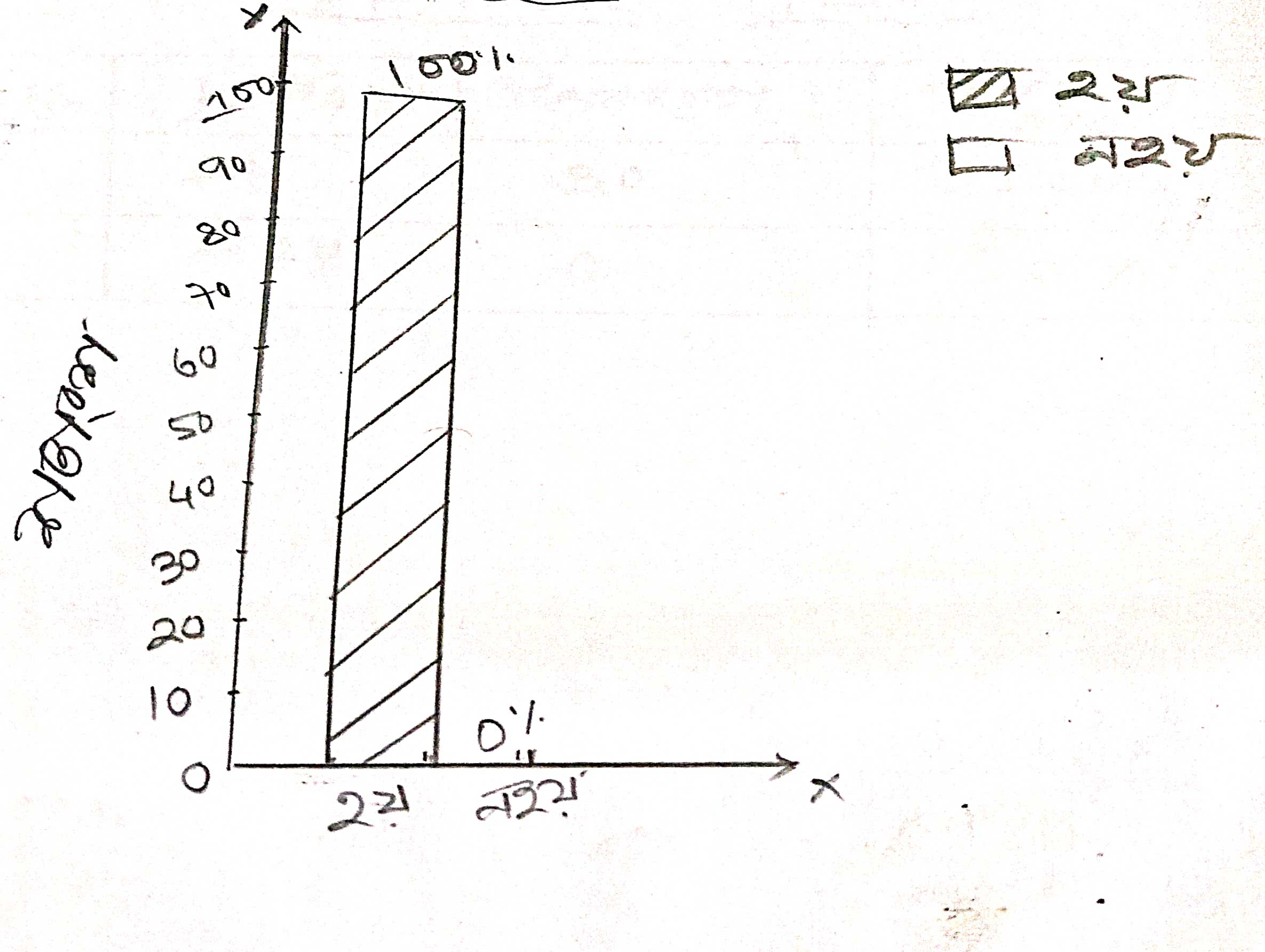

4.01.3 :- <u>তালিকাৰ বিশ্লেষণ :-</u> উক্ত তালিকাৰ পৰা দেখা গৈছে যে তোমাৰ স্কুলখনত প্ৰবেক্ষকৰ সহায়ত শিক্ষণ প্ৰদানত (থকাত) হয় প্ৰতিক্ৰিয়াত শতাংশৰ হাৰ 100% আৰু নহয় প্ৰতিক্ৰিয়া শতাংশৰ হাৰ 0% ।

4.01.4 :- প্ৰত্যেকখন বিদ্যালয়ত গণ-মাধ্যমৰ প্ৰয়োজনীয় যন্ত্ৰ-সঁজুলিৰ ব্যৱস্থাৰ ক্ষেত্ৰত উক্ত প্ৰশ্নসমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া -

<u>তালিকা নং — 4.01.4</u>

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	30	100%
2	নহয়	0	0%

চিত্র নং— 4.01.4

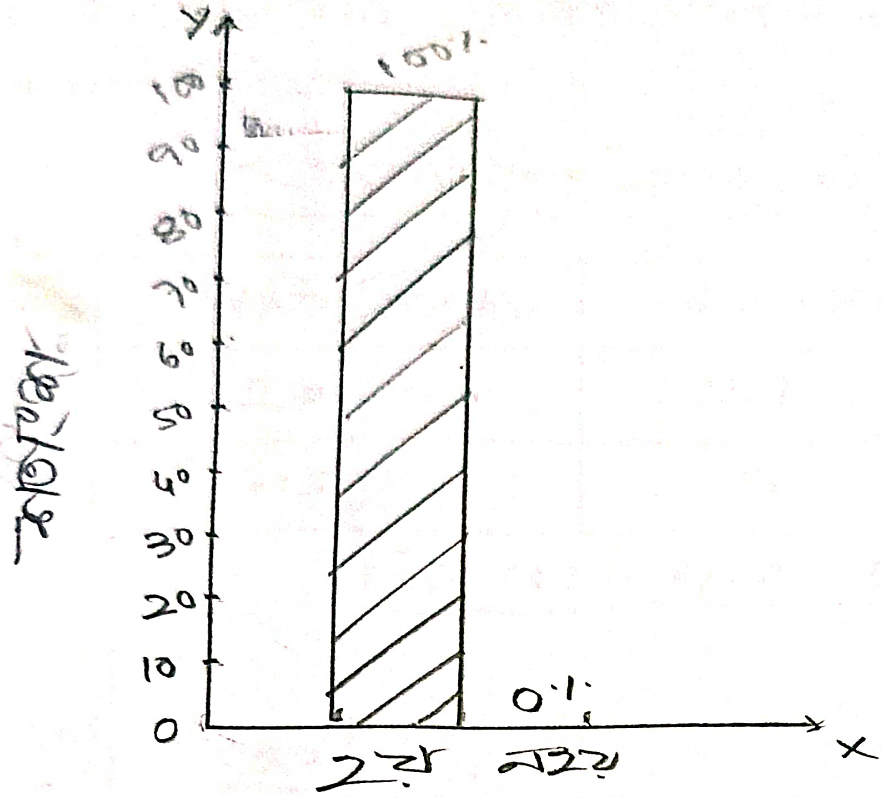

4.01.4:— তালিকার বিশ্লেষণ:— উক্ত তালিকার থেকে দেখা গেছে যে প্রত্যেকটি বিদ্যালয়ে সহ-পাঠক্রমিক প্রয়োজনীয় সাজ-সরঞ্জাম ব্যবস্থার ক্ষেত্রে 'হ্যাঁ' প্রতিক্রিয়া শতাংশের হার 100% অন্যদিকে 'নয়' প্রতিক্রিয়া শতাংশের হার 0%

4.01.5 :- প্ৰত্যেকখন বিদ্যালয়ত গণশৌচাগাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰ দাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং— 4.01.5

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংকৰ হাৰ
1	হয়	27	90 %
2	নহয়	3	10 %

চিত্ৰ নং - 4.01.5

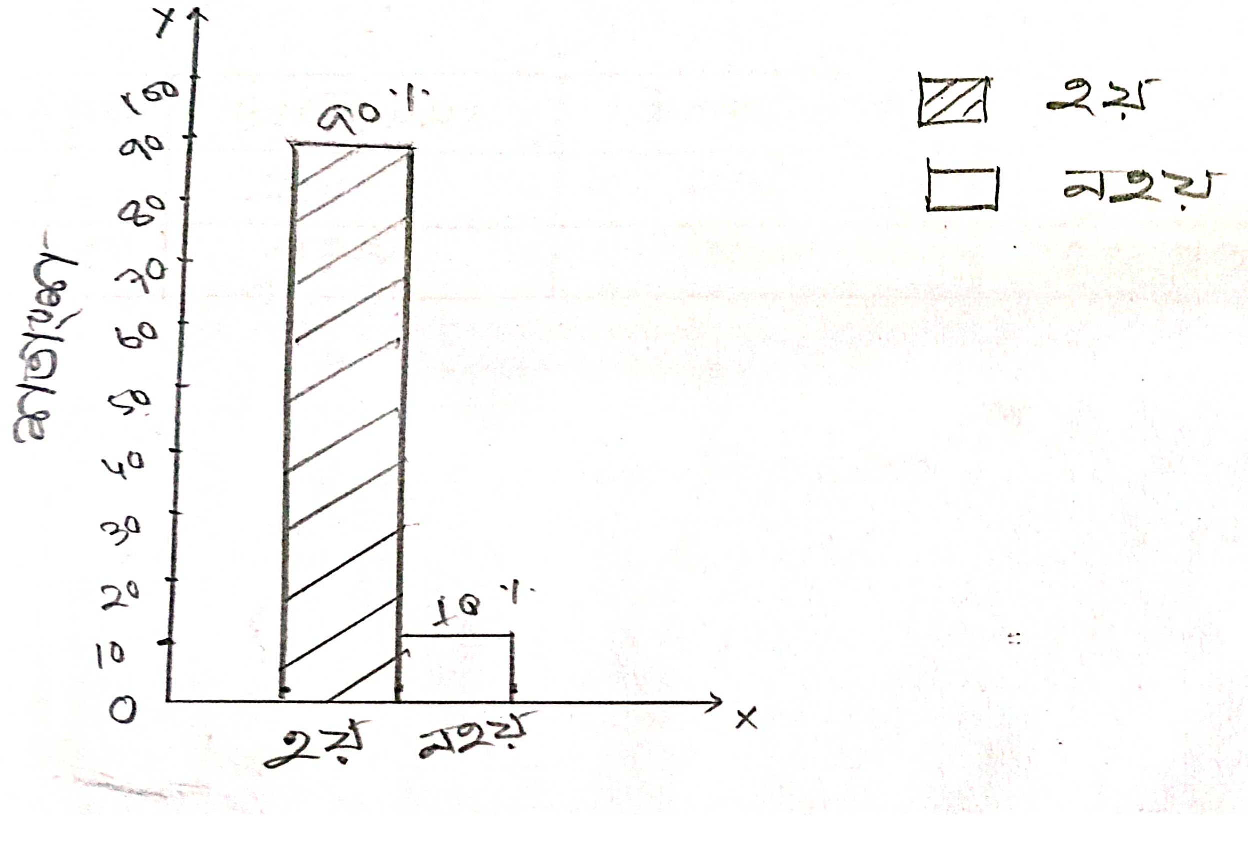

4.01.5 :- তালিকাৰ বিশ্লেষণঃ- উক্ত তালিকাৰ পৰা পোৱা গৈছে যে প্ৰত্যেকখন বিদ্যালয়ত গণমাধ্যমৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 90% আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 10%।

4.01.6 :- তোমাৰ বিদ্যালয়খনত গণমাধ্যম বা অনলাইনৰ ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা অনুভূত প্ৰতিক্ৰিয়া -

তালিকা নং - 4.01.6

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	25	83.3%
2	নহয়	5	16.7%

চিত্ৰ নং :- 4.01.6

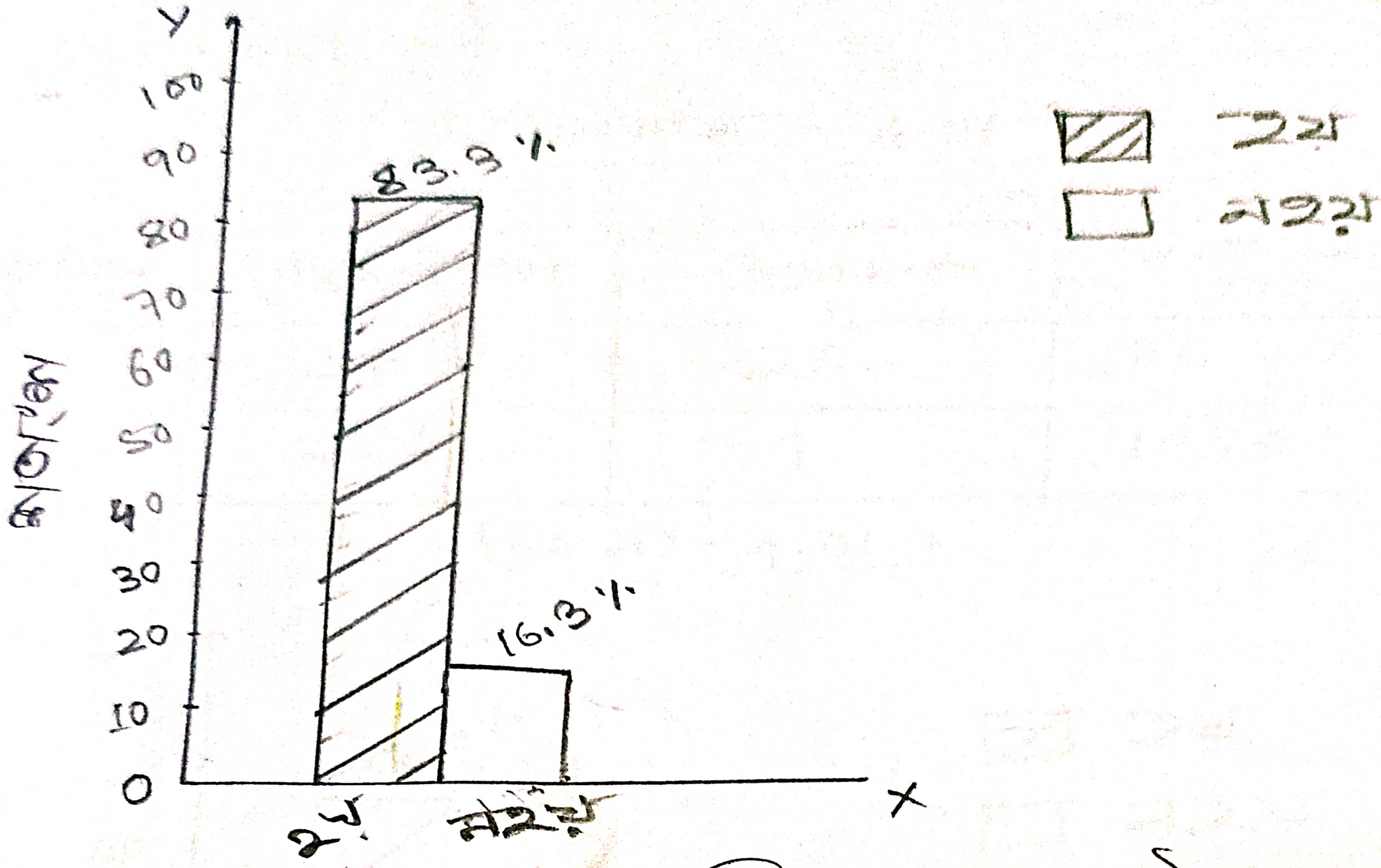

.01.6 :- তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাত দেখা পোৱা গৈছে যে তোমাৰ বিদ্যালয়সমূহত নৱ মাধ্যমিক পাঠ্যক্ৰম- লৈ [illegible] [illegible] ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়া শতাংশত হাৰ 83.3% আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 16.7%।

4.01.7 :- বর্তমান স্কুলের কার্যকলাপের ভবিষ্যতে শিক্ষা প্রসারের ক্ষেত্রে উত্তরদাতা সমূহের প্রতিক্রিয়া —

তালিকা নং - 4.01.7

ক্রমিক নং	প্রতিক্রিয়া	উত্তরদাতা	শতাংশের হার
1	হয়	26	86.7 %
2	নয়	4	13.3

চিত্র নং - 4.01.7

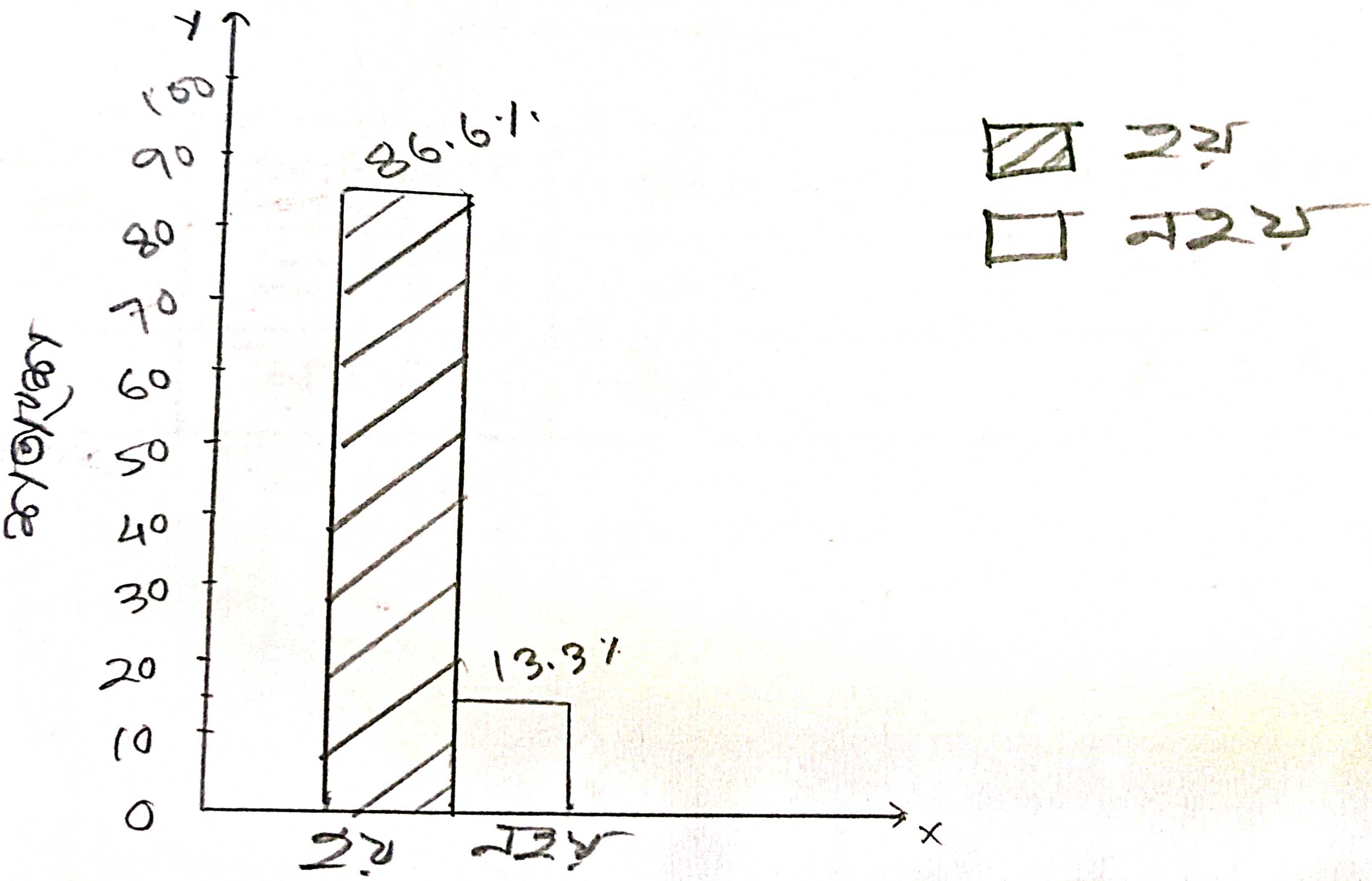

4.01.7 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :— উক্ত তালিকাৰ পৰা পোৱা গৈছে যে সকলো স্কুলত কম্পিউটাৰৰ জৰিয়তে শিক্ষাদানৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 86.7% আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 13.3%।

4.01.8 :— তোমাৰ স্কুলখনত কম্পিউটাৰ আৰু লেপটপৰ ব্যৱস্থা বা সুবিধাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.01.8

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	28	93.3%
2	নহয়	2	6.7%

চিত্ৰ নং — 4.01.8

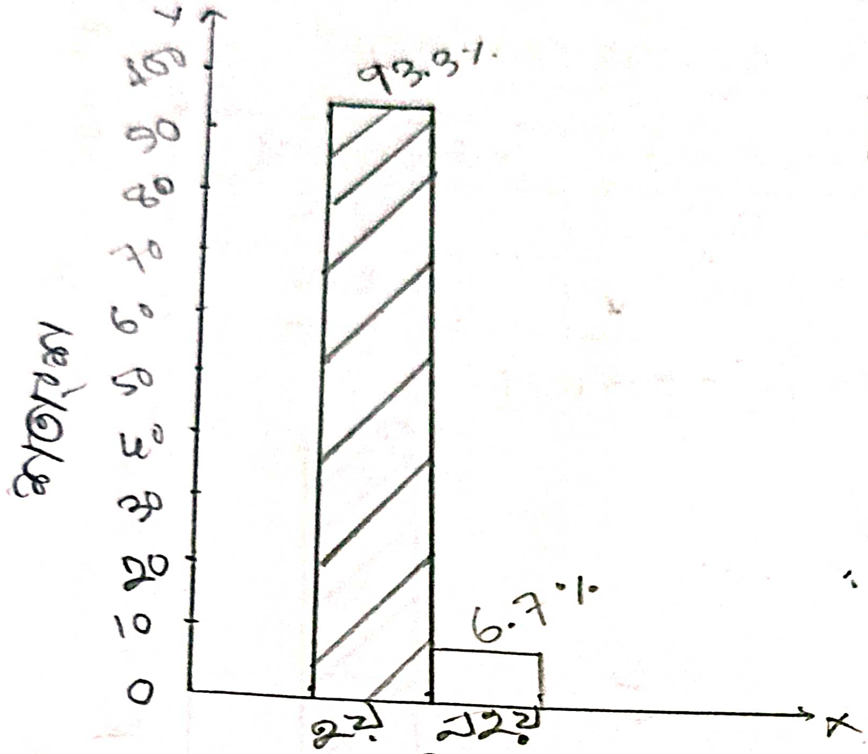

4.01.8 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাত পৰা পোৱা গৈছে যে তোমাৰ স্কুলখনত কামৰাটোৰ আৰু শিক্ষকৰ ব্যৱস্থা বা সুবিধাৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়া শতাংশৰ হাৰ 93.3% আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়া শতাংশৰ হাৰ 6.7% ।

4.01.9 :- তোমার বিদ্যালয়ের ছাত্রী ছাত্রদের ব্যবস্থার ক্ষেত্রে উত্তরদাতা সম্পর্কে প্রতিক্রিয়া -

তালিকা নং - 4.01.9

ক্রমিক নম্বর	প্রতিক্রিয়া	উত্তরদাতা	শতাংশের হার
1	হ্যাঁ	30	100%
2	না	0	0%

চিত্র নং - 4.01.9

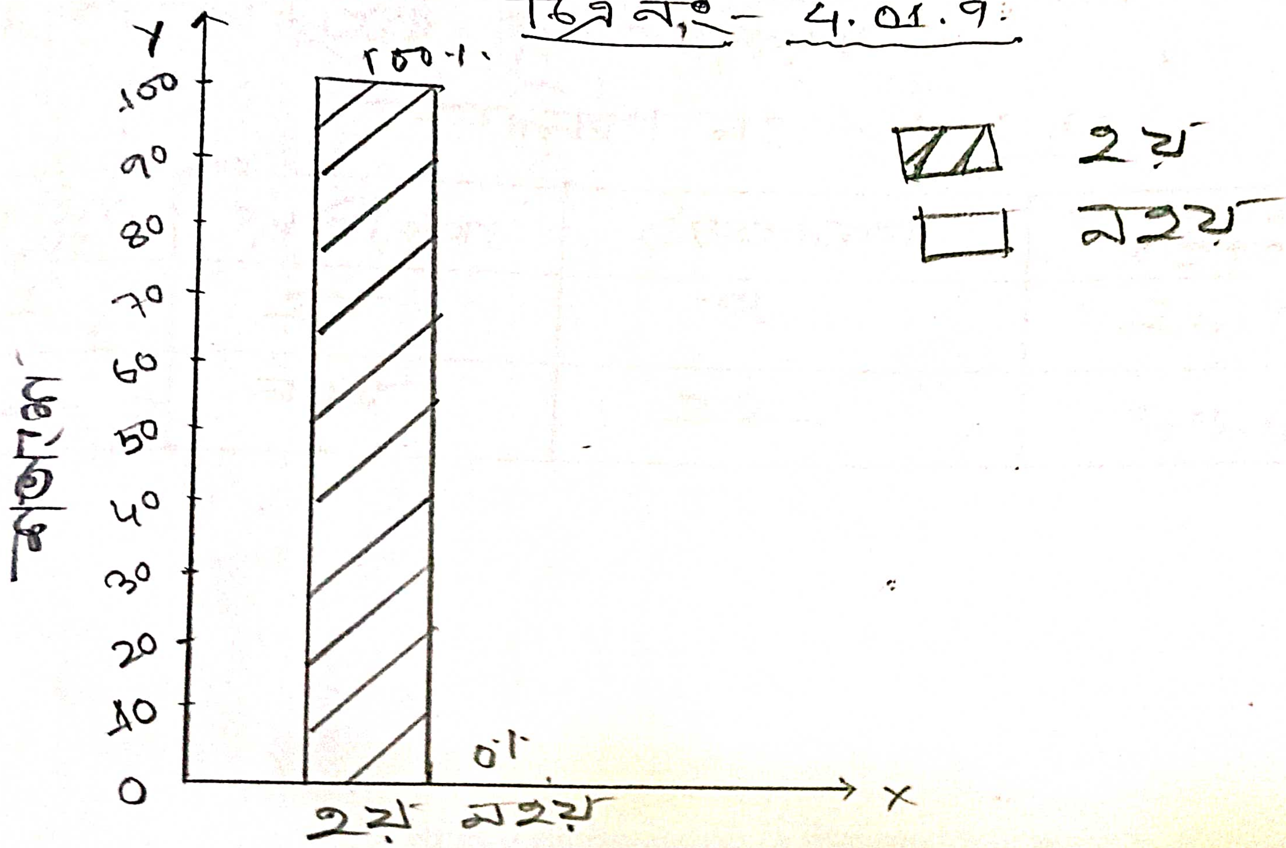

4.01.9 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :– উক্ত তালিকাৰ পৰা দেখা গৈছে যে তোমাৰ বিদ্যালয়খনত প্ৰেক্টিকেল ব্যৱস্থাৰ ক্ষেত্ৰত হয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 100% আৰু নহয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 0%।

4.1.10 :- তোমাৰ স্কুলখনত দৈনিক বাতৰি কাকত পঢ়াৰ সুবিধাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰ-দাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং – 4.1.10

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰ দাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	৪	26.6%
2	নহয়	22	73.4%

চিত্র নং :— 4.1.10

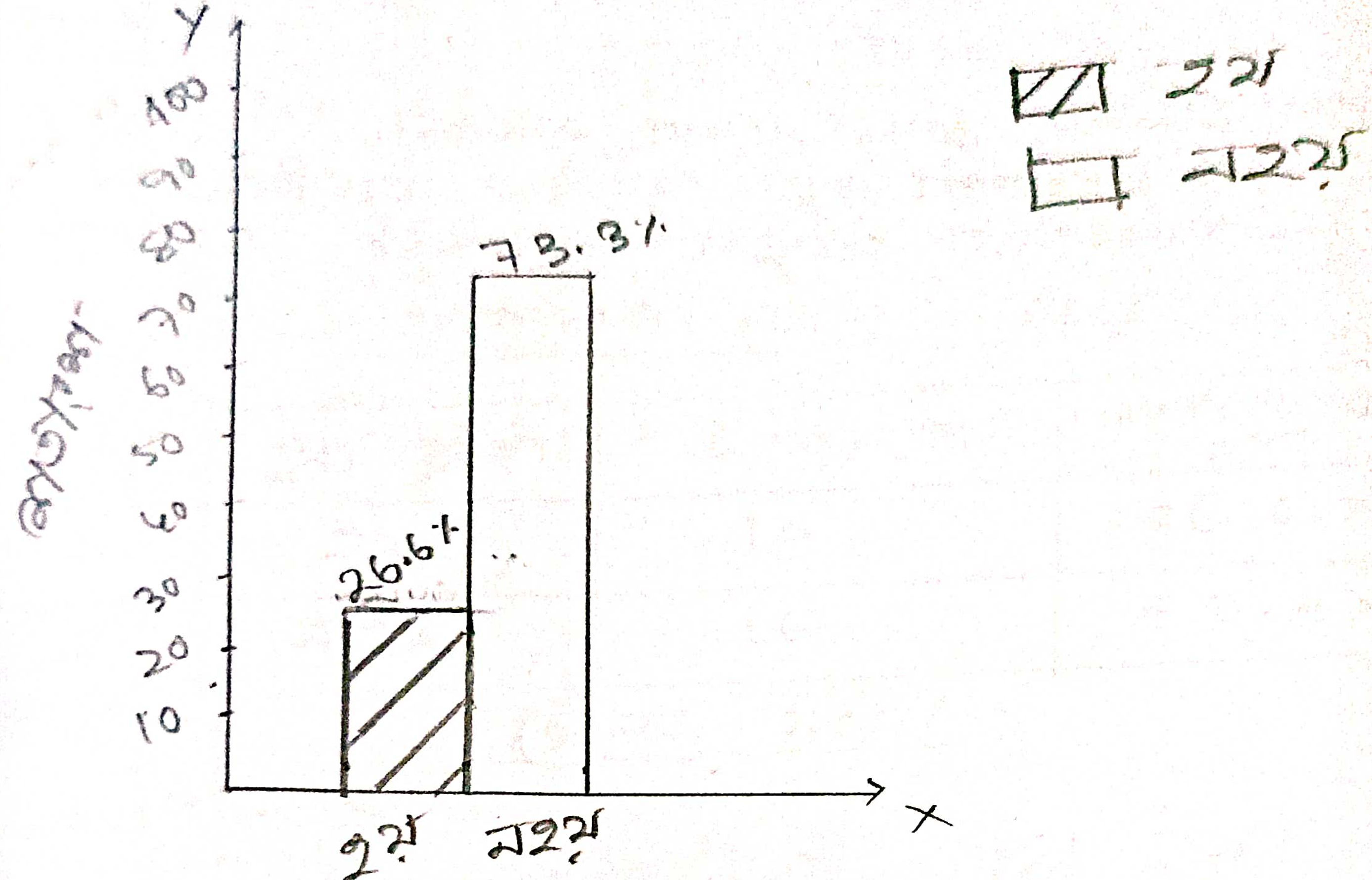

4.1.10 : তালিকার বিশ্লেষণ :— উক্ত তালিকার মধ্যে দেখা গেল যে তোমার স্কুলগুলোতে দৈনিক কাজটি করতে পারার সুবিধা দেওয়া হয় প্রতিক্রিয়া শতাংশের হার 26.6% আর নয় প্রতিক্রিয়ার শতাংশের হার 73.4%.

গাওঁ অঞ্চলৰ মানুহৰ বিষয়ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ তথ্য —

4.01.1 :— নিৰক্ষৰ প্ৰাপ্তবয়স্ক লোকসকলৰ মাজে গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে পূৰ্ণ শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া -

তালিকা নং - 4.01.1

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	14	46.6 %
2	নহয়	16	53.4 %

চিত্ৰ নং - 4.01.1

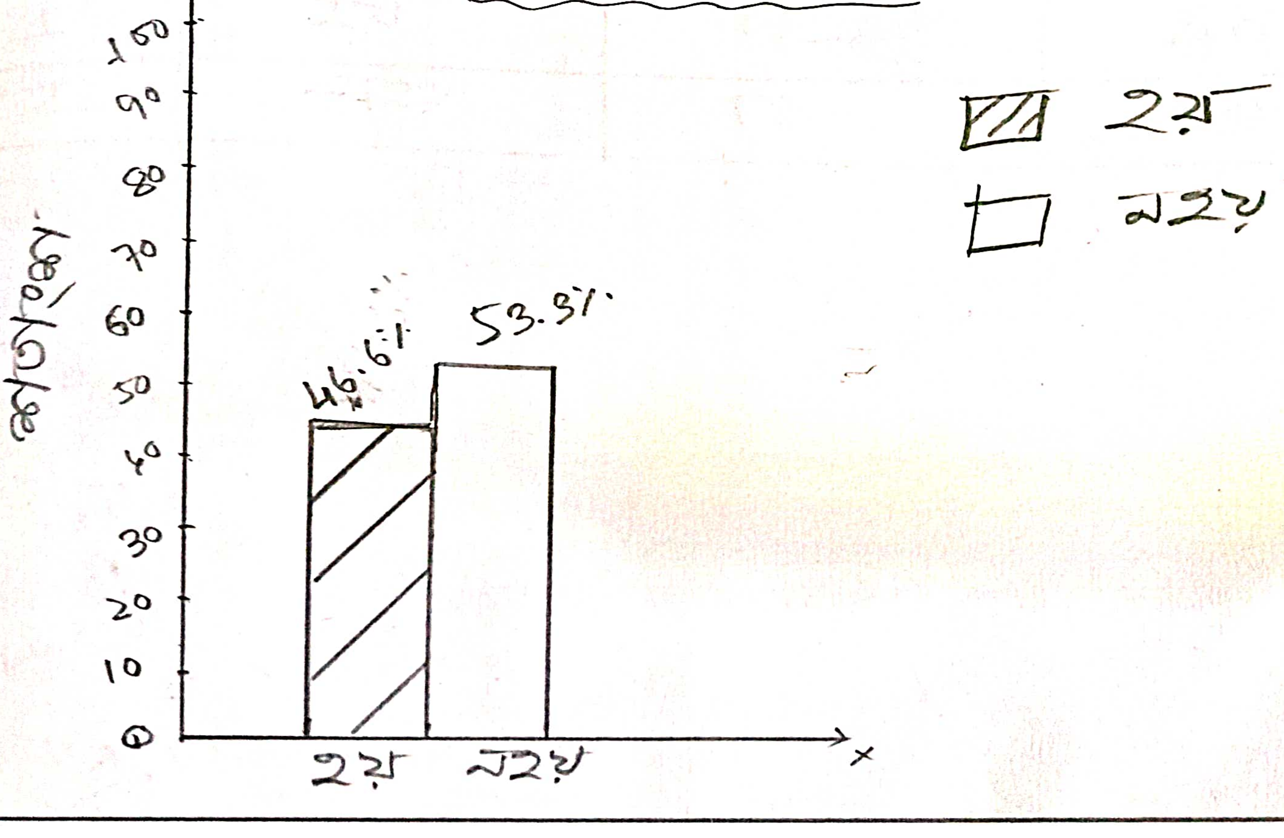

4.01.1 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :-

তালিকাৰ পৰা দেখা গৈছে যে নিৰক্ষৰ প্ৰাপ্তবয়স্ক সকলৰ ঘৰে ঘৰে গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে পুন শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 46.6 %. আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 53.4 %. ।

4.01.2 :- বৰ্তমান সকলো মহিলা নিৰক্ষৰলোক এই গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে শিক্ষা লাভৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া-

তালিকা নং - 4.01.2

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	12	40 %.
2	নহয়	18	60 %.

চিত্র নং- 4.01.2

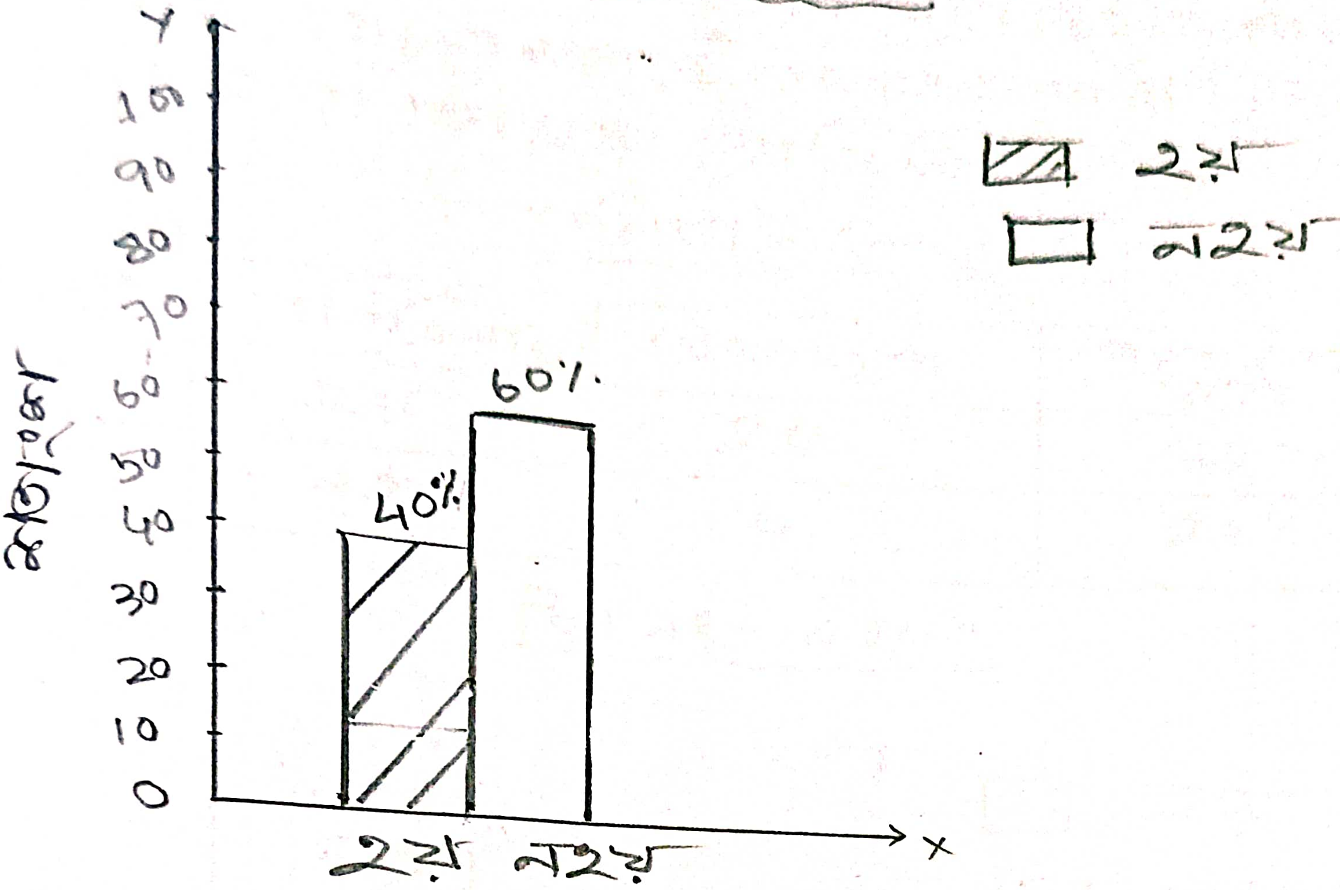

4.01.2 : তালিকার বিশ্লেষণ:- উক্ত তালিকায় দেখা পাওয়া গেছে যে বর্তমান সকলে মহিলা নিজেদের এই সন্তানদের ভবিষ্যতে শিক্ষা লাভের ক্ষেত্রে 'হয়' প্রতিক্রিয়া শতাংশের হার 40% এবং 'নাহয়' প্রতিক্রিয়ার শতাংশের হার 60%।

4.01.3:- গণমাধ্যমের ভবিষ্যতে সকল ব্যক্তিকে একান্ত ভাবে সচেতন করার ক্ষেত্রে উত্তরদাতা সমূহের প্রতিক্রিয়া —

তালিকা নং — 4.01.3

ক্রমিক নং	প্রতিক্রিয়া	উত্তরদাতা	শতাংশের মান
1	হয়	24	80%
2	নয়	6	20%

চিত্র নং - 4.01.3

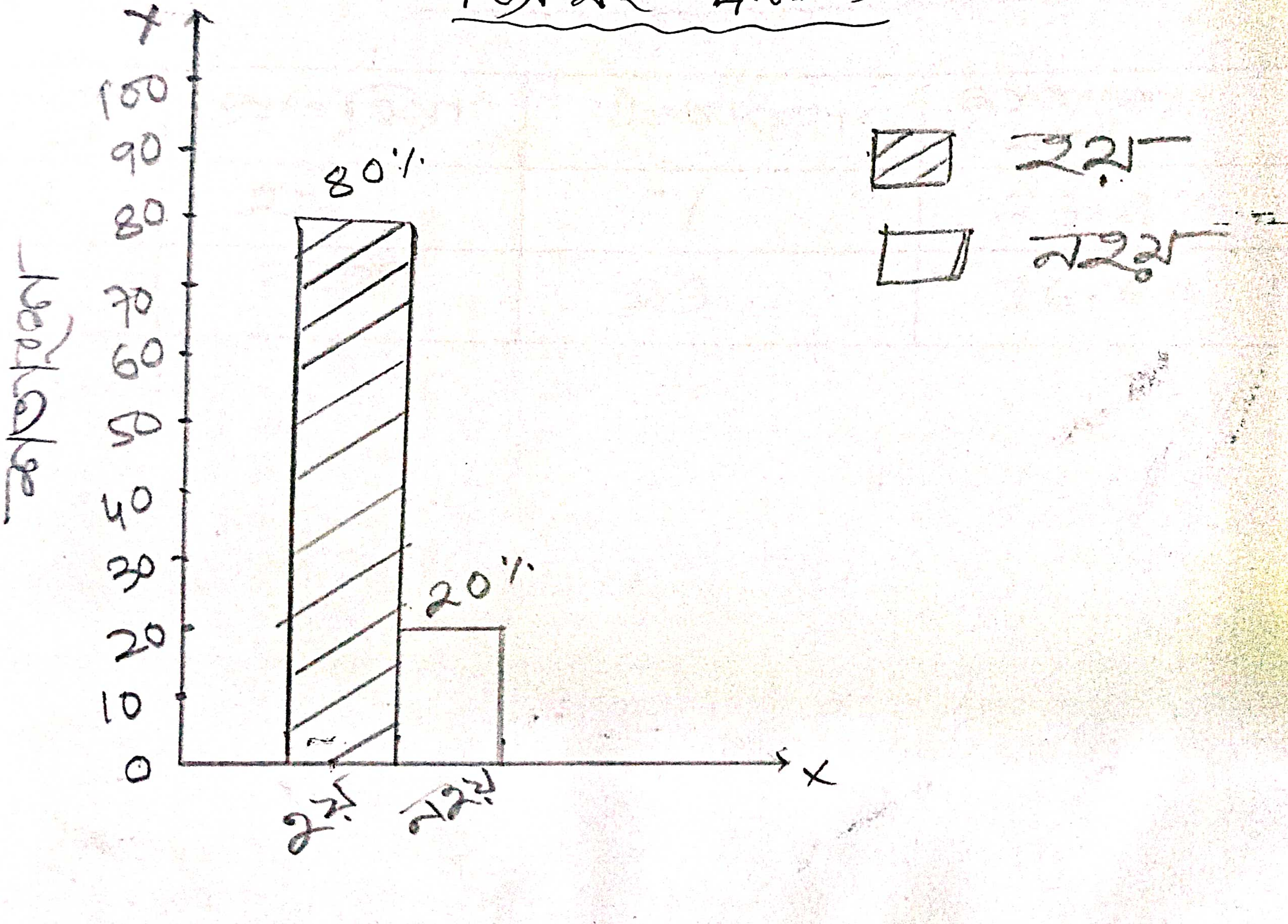

4.01.3 : তালিকার বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকার দ্বারা দেখা গেছে যে গণমাধ্যমের ভবিষ্যতে সকলে ব্যক্তিক সংক্রান্ত ভাবে আছেন কিনা ক্ষেত্রে 'হয়' প্রতিক্রিয়ার শতাংশের হার 80% অন্যদিকে 'নয়' প্রতিক্রিয়া শতাংশের হার 20%

4.01.4 :- সাতটি তথ্যগুলোর নিজস্বের ব্যক্তিসকলে গণমাধ্যমের ভবিষ্যতে পরিপূর্ণ শিক্ষা কি আছে কিনা তার ক্ষেত্রে উত্তর দাতা সমূহের প্রতিক্রিয়া -

তালিকা নং - 4.01.4

ক্রমিক নং	প্রতিক্রিয়া	উত্তর দাতা	শতাংশের হার
1	হয়	7	23.4%
2	নয়	23	76.6%

চিত্ৰ নং- 4.01.4

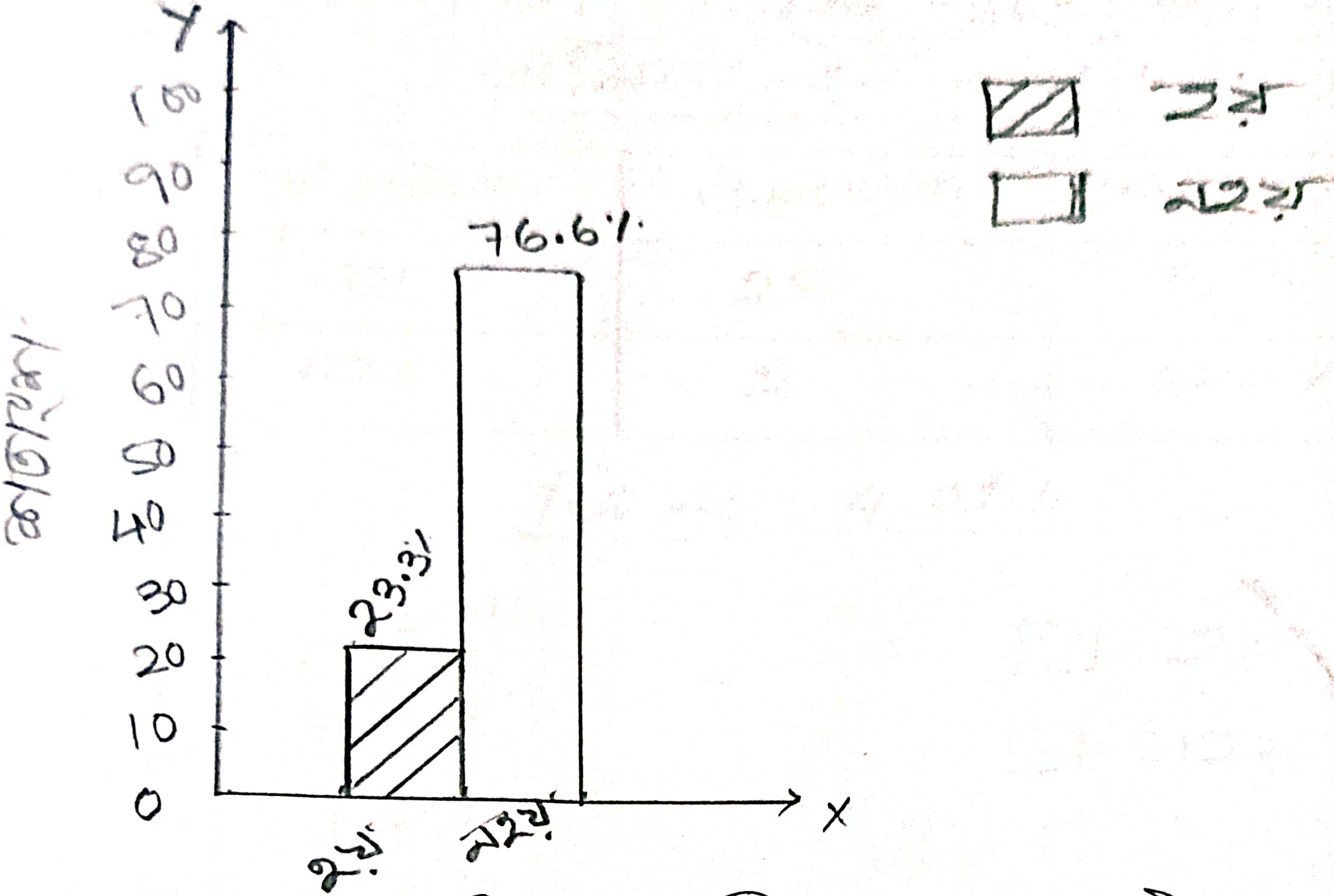

4.01.4 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাৰ বিশ্লেষণ কৰা পোৱা গৈছে যে গাঁও অঞ্চলৰ নিৰক্ষৰ ব্যক্তিসকলক গণমাধ্যমৰ প্ৰেক্ষিতে আত্মপূৰ্ণ শিক্ষা দি সাক্ষৰ কৰি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত হয় প্ৰতিক্ৰিয়া শতাংশৰ হৈছে 23.4% আৰু নহয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হৈছে 76.6%।

4.01.5 :- অন্যান্য সমাজকর্মীদের আগমনের ক্ষেত্রে উত্তরদাতা অনুযায়ী প্রতিক্রিয়া -

তালিকা নং - 4.01.5

ক্রমিক নং	প্রতিক্রিয়া	উত্তরদাতা	শতাংশের হার
1	হ্যাঁ	28	93.3 %
2	নয়	2	6.7 %

চিত্র নং - 4.01.5

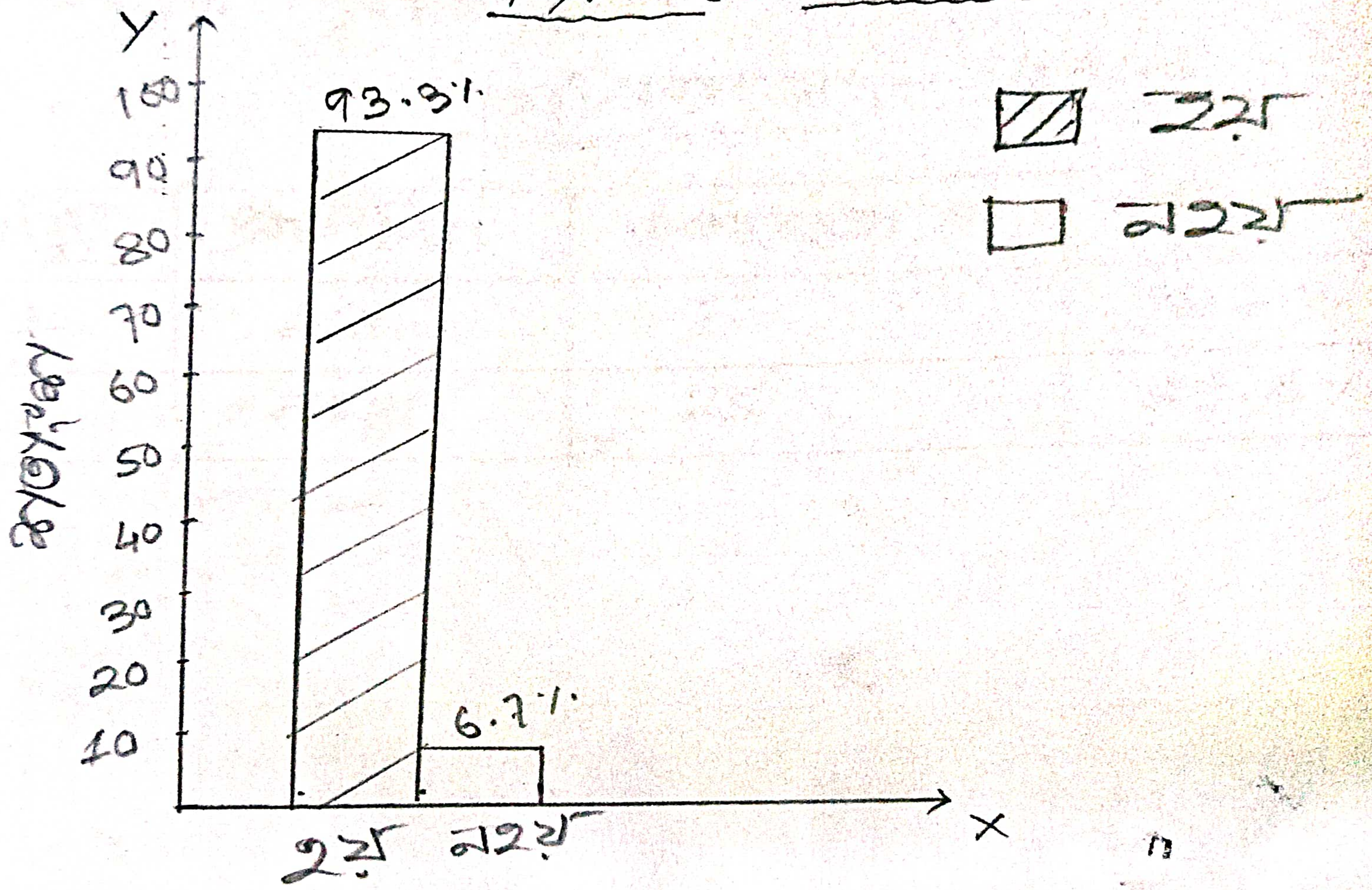

4.01.5 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাৰ পৰা দেখা গৈছে যে সমাজত পদমৰ্যাদাৰ সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ হয়ৰ শতাংশৰ হাৰ 93.3 % আৰু নহয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 6.7 %।

4.01.6 :- সমাজৰ মানুহৰ বিবাহৰ সময়ত এনে কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধ-বিশ্বাসসমূহে পদমৰ্যাদা হ্ৰাস কৰিব পাৰাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতাসকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.01.6

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	5	16.6 %
2	নহয়	25	83.4 %

4.01.5 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাৰ পৰা দেখা গৈছে যে সমাজত নাৰীসকল প্ৰয়োজনৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া হয়ৰ শতাংশৰ হাৰ 93.3 % আৰু নহয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 6.7 %।

4.01.6 :- সমাজৰ মানুহ বিলাকৰ মাজত অথবা কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধ-বিশ্বাসসমূহ গণমাধ্যমে দূৰ কৰিব পাৰাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.01.6

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	5	16.6 %
2	নহয়	25	83.4 %

4.01.5 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাৰ পৰা দেখা গৈছে যে সমাজত গণমাধ্যমৰ প্ৰয়োজনৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ 'হয়'ৰ শতাংশৰ হাৰ 93.3 % আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 6.7 %।

4.01.6 :- সমাজৰ মানুহ বিলাকৰ মাজত থকা কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধ-বিশ্বাস সমূহ গণমাধ্যমে দূৰ কৰিব পাৰাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.01.6

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	5	16.6 %
2	নহয়	25	83.4 %

চিত্ৰ নং - 4.01.6

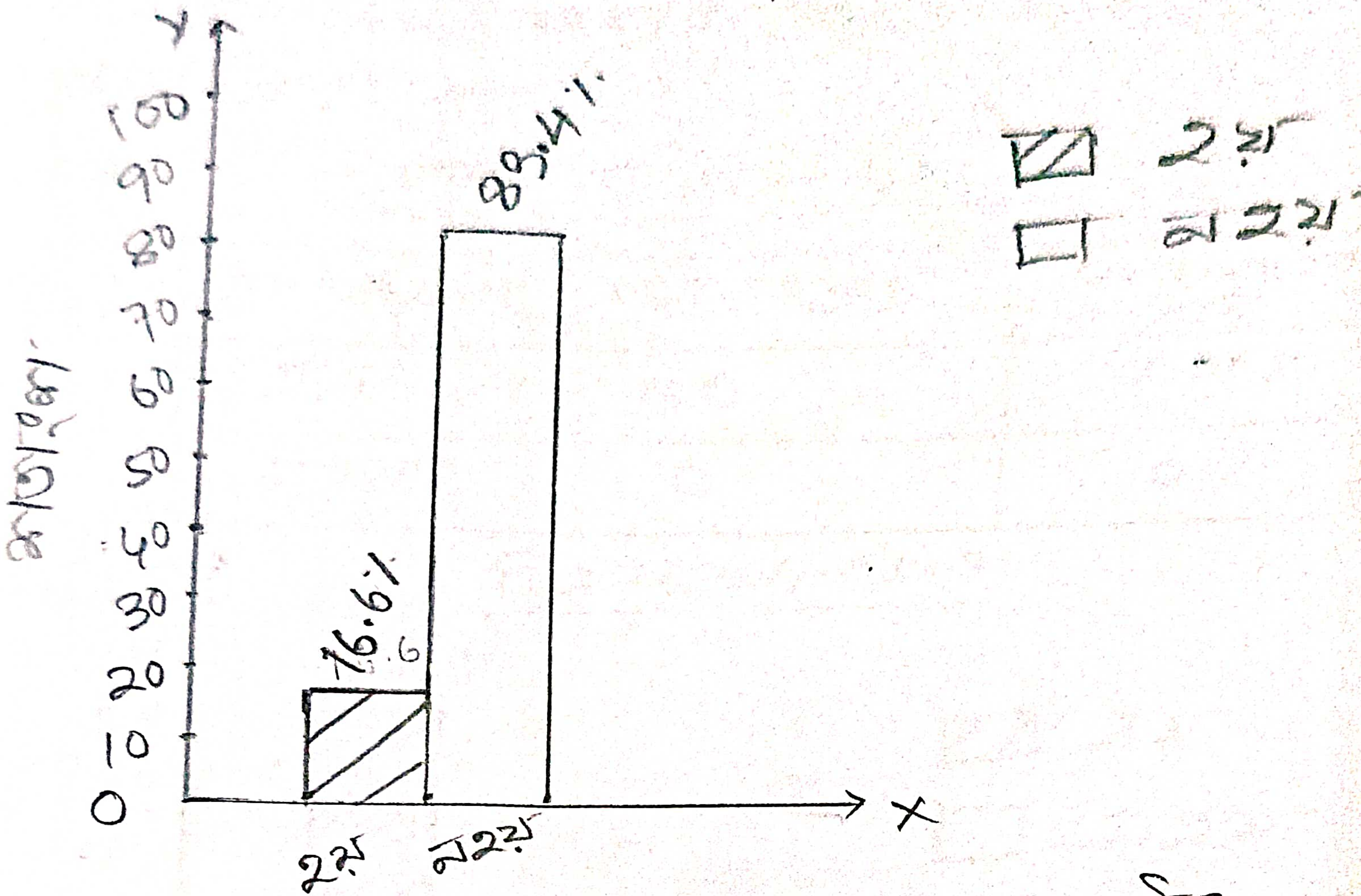

4.01.6 :- তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাৰ পৰা পোৱা গ'ল যে অসমৰ মানুহ বিলাকৰ মাজত থকা কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসসমূহ গণমাধ্যমে দূৰ কৰিব পাৰে ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 16.6% আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 83.4%

4.01.7 :- গণমাধ্যমে সংস্কৃতি বা উৎসৱ আনন্দ বিকাশক উন্নত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.01.7

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	30	100%
2	নহয়	0	0%

চিত্ৰ নং — 4.01.7

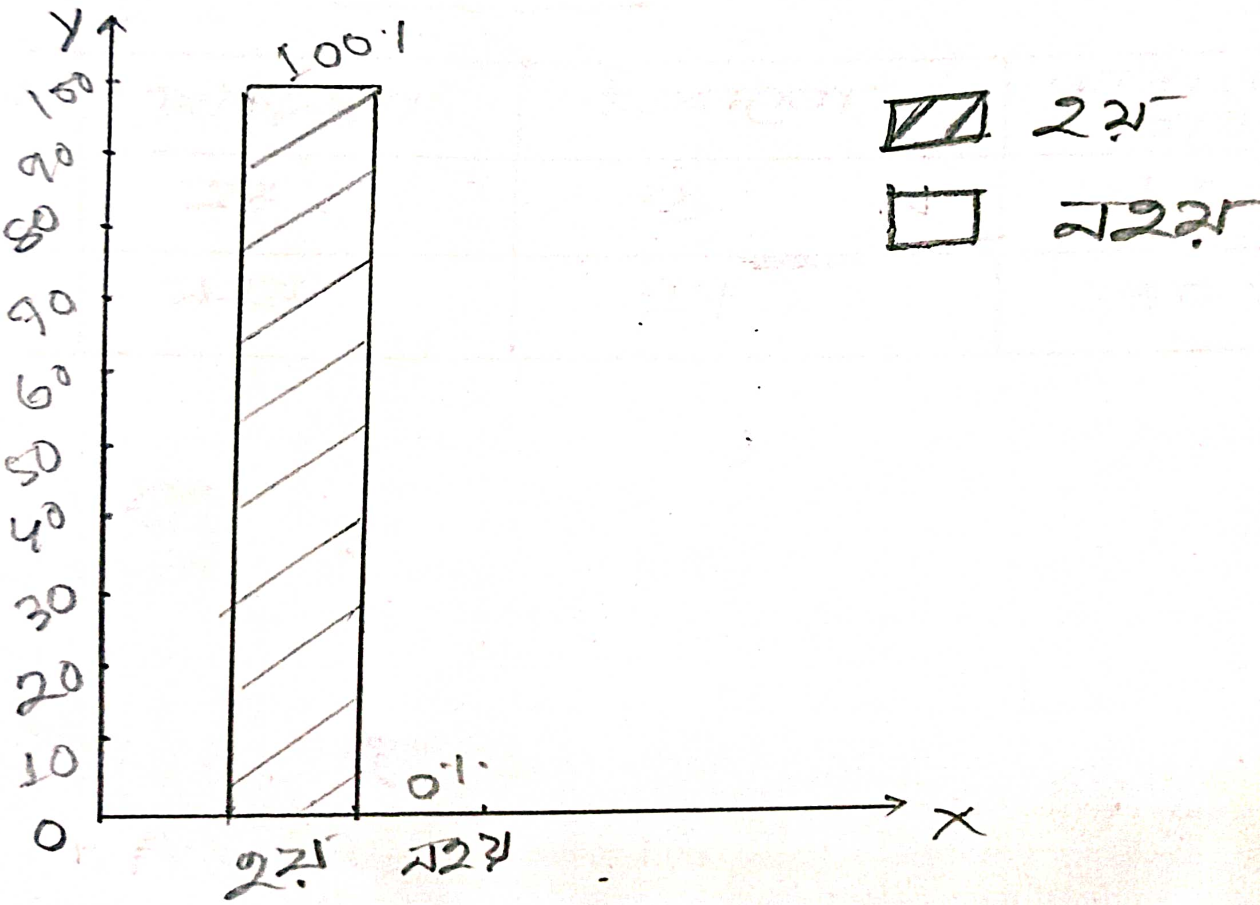

4.01.7 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :- উক্ত তালিকাৰ পৰা জনা গৈছে যে পাঠ্যক্ৰমে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মানৱ বিকাশত উন্নত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 100%. আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 0%।

4.01.8 :- নিৰ্ধাৰণ বা শিক্ষণ আধাৰিত বোধ কৰা শিক্ষাৰ্থী সকলক পাঠ্যক্ৰমৰ ভবিষ্যতে শিক্ষা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং - 4.01.8

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	3	10%
2	নহয়	27	90%

চিত্ৰ নং- 4.01.8

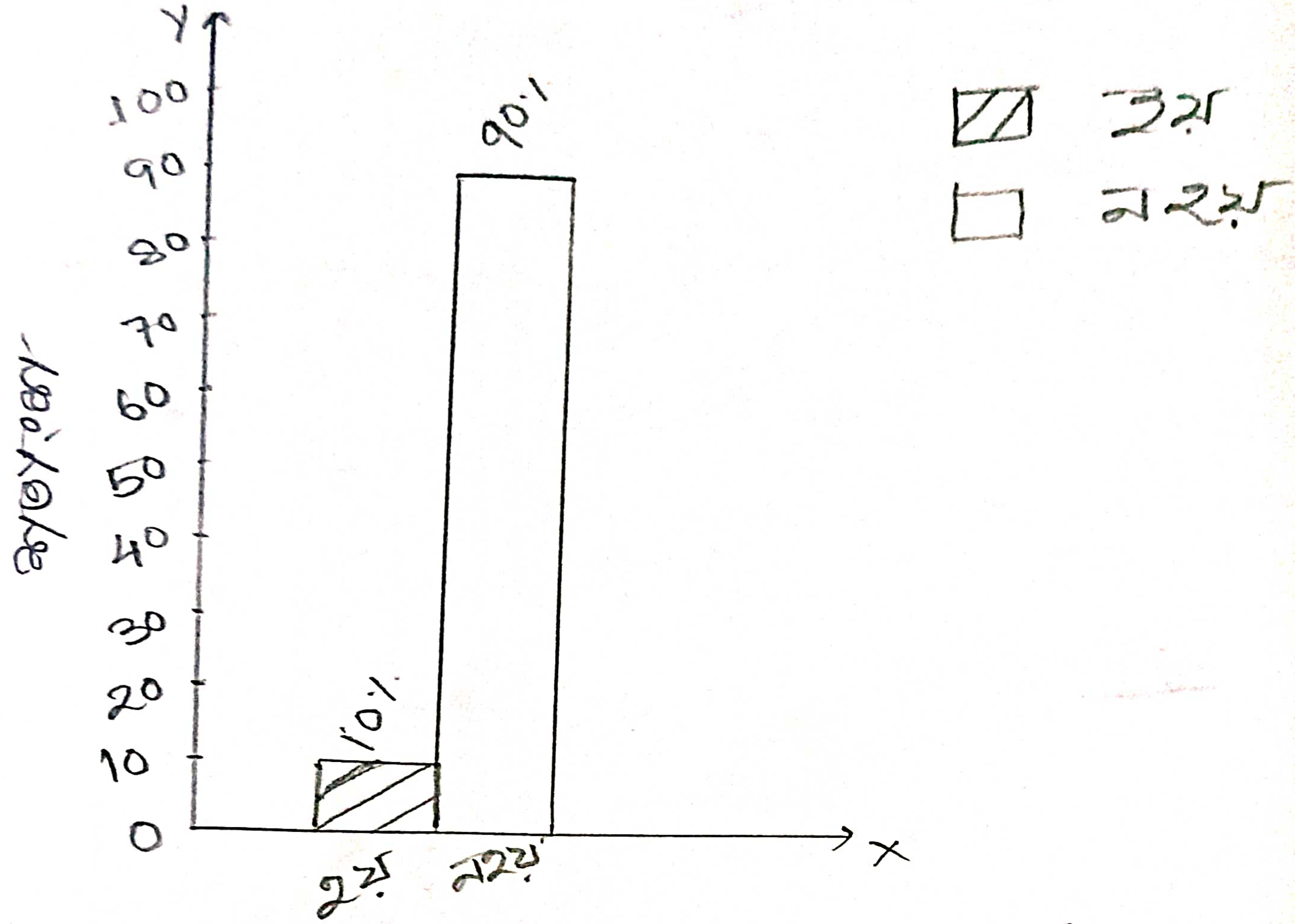

4.01.8 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :— উক্ত তালিকাৰ পৰা পোৱা গ'ল যে নিৰক্ষৰ বা শিক্ষা আঁৰাতে থকা শিক্ষাৰ্থী সকলক গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে শিক্ষা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 10%. আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 90%।

4.01.৭ :- বিদ্যালয়ত শিক্ষাৰ্থীসকলৰ ছুটি মঞ্জুৰ কৰিবলৈ চৰকাৰে অনুষ্ঠানৰ দিনত উত্তৰদাতা সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং - 4.01.৭

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰদাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	২৮	৯৩.৩%
2	নহয়	2	6.7%

চিত্ৰ নং — 4.01.৭

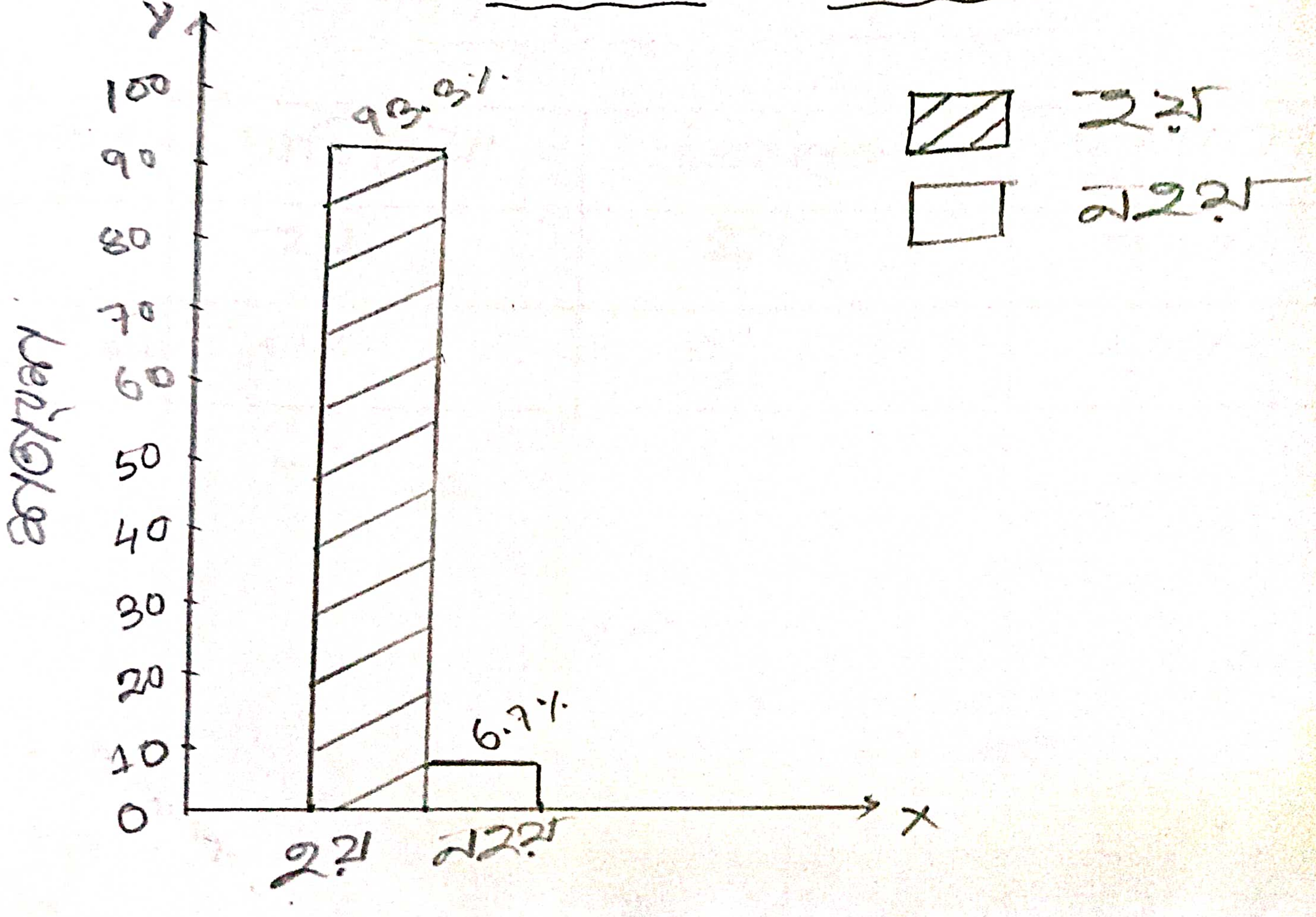

4.01.9 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :— উক্ত তালিকাৰ পৰা পোৱা গৈছে যে শিক্ষাত গণমাধ্যমৰ ভেটি মজবুত কৰিবলৈ চৰকাৰে আয়োজনৰ ক্ষেত্ৰত হয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 93.3% আৰু নহয় প্ৰতিক্ৰিয়াৰ শতাংশৰ হাৰ 6.7%।

4.1.10 :— নিৰক্ষৰ বা প্ৰাপ্তবয়স্ক সকলক অতীত অভিজ্ঞতা সংস্কৃতি সম্পৰ্কে গণমাধ্যমে সঠিক জ্ঞান প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰ দাতা সমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া —

তালিকা নং — 4.1.10

ক্ৰমিক নং	প্ৰতিক্ৰিয়া	উত্তৰ দাতা	শতাংশৰ হাৰ
1	হয়	27	90%
2	নহয়	3	10%

চিত্ৰ নং- 4.1.10

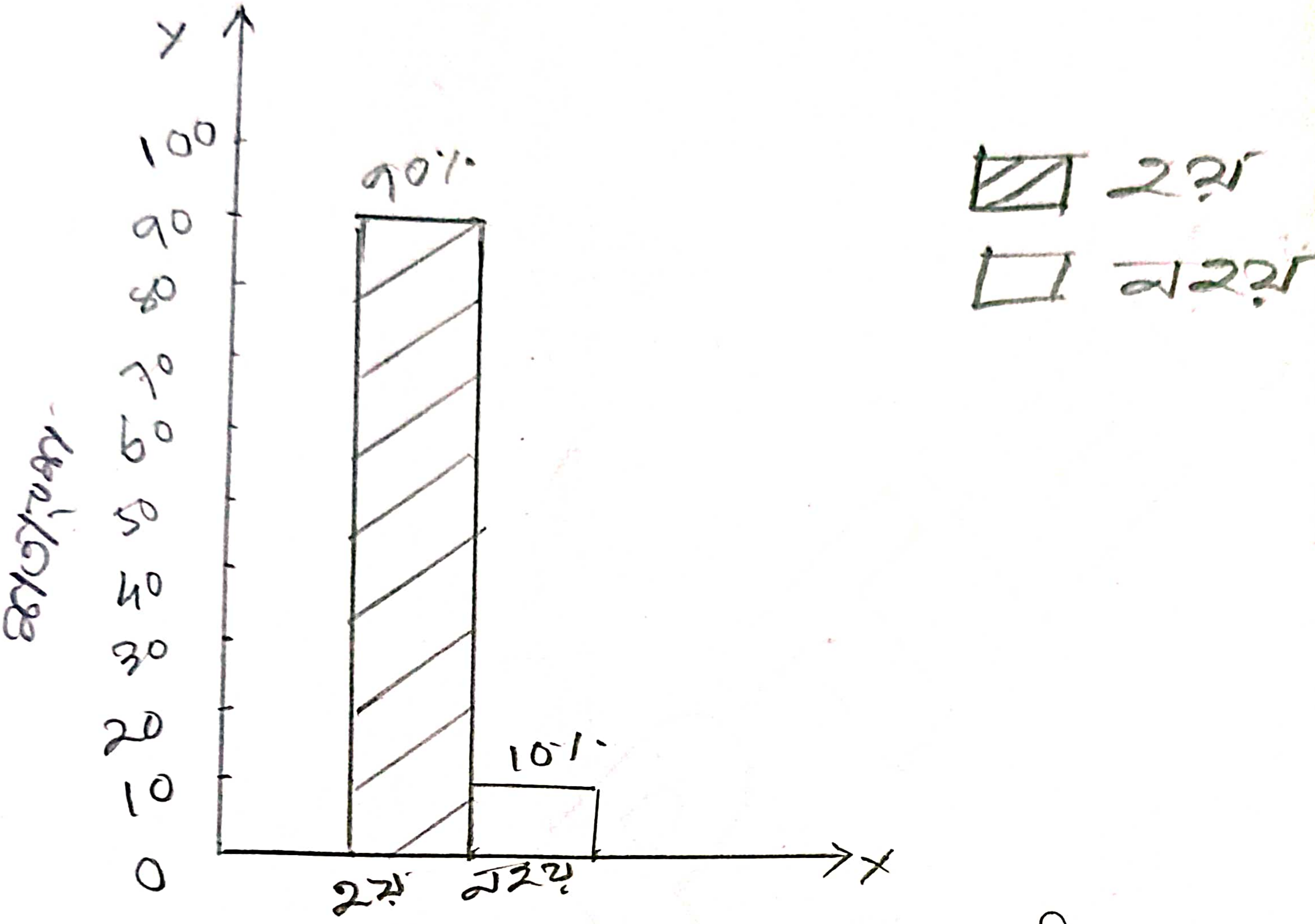

4.1.10 : তালিকাৰ বিশ্লেষণ :— উক্ত তালিকাৰ পৰা পোৱা গৈছে যে নিৰক্ষৰ বা প্ৰাপ্তবয়স্ক সকলক অতীত অভিজ্ঞতা সংস্কৃতি সম্পৰ্কে গণমাধ্যমে সঠিক জ্ঞান প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত 'হয়' প্ৰতিক্ৰিয়া দাতাসকলৰ হাৰ 90%. আৰু 'নহয়' প্ৰতিক্ৰিয়াৰ দাতাসকলৰ 10%।

CHAPTER-5

Chapter :- 5

Findings , Suggestion, Conclusion

5.01 :- Findings of the study (অধ্যয়নৰ তথ্য সমূহ) :—

গোলকগঞ্জ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত অৱস্থিত শিক্ষাত গণমাধ্যমৰ ভূমিকাৰ ওপৰত সংকলন অধ্যয়নৰ সাথে সংগ্ৰহ কৰা নমুনা তথ্য বিশ্লেষণৰ দ্বাৰা আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে -

(1) নৱভাৰত পাঠশালা উচ্চ মাধ্যমিক স্কুলখনত অধ্যয়নৰ তথ্য দ্বাৰা দেখা যায় যে স্কুলখনত গণমাধ্যমৰ ভূমিকা বেছি ভাল দেখিবলৈ পোৱা গৈছে। আৰু এইখন স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক গণমাধ্যমৰ প্ৰচুৰ পৰিমাণে ভৰসা কৰা দেখা যায়।

(2) এই স্কুলখনত অধ্যয়ন কৰি পাওঁ যে এই স্কুলত গণমাধ্যমৰ সা-সুবিধা প্ৰচুৰ পৰিমাণে থকা দেখা যায়। কাৰণ গণমাধ্যমৰ পাঠ্যসমূহ কিছুমান কম্পিউটাৰ, বাতৰি কাকত, ইণ্টাৰনেট আৰু লগতে টেলিভিছন আদি এইখন স্কুলত পৰ্যাপ্ত ভাৱে থকা দেখা যায়।

(iii) এই স্কুলখনত অধ্যয়ন কৰা তথ্যৰ পৰা দেখা গৈছে যে এইখন স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ কম্পিউটাৰৰ জৰিয়তে শিক্ষা দিয়া দেখা যায়। এই স্কুলখনত প্ৰায় ৪০% ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কম্পিউটাৰৰ জৰিয়তে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি আছে।

(iv) বৰ্তমান সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ইণ্টাৰনেটৰ প্ৰতি আগ্ৰহী. যতিকে স্কুলত বিশেষকৈ এই স্কুলত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰৰ যোগ্য কাৰণে শিক্ষাৰ্থীয়ে পূৰ্ণ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছে।

(v) এই ভাৰত পাঠশালা উচ্চ মাধ্যমিক স্কুলখনত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে শিক্ষা প্ৰদান কৰা হৈছে। আৰু এই স্কুলত বিশেষকৈ প্ৰজেক্টৰৰ সহায়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক শিক্ষা দিয়া হৈছে। এইখন স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকল এই শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ আকৰ্ষিত হোৱা দেখা যায়। এই স্কুলখনৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী সকলে মত প্ৰকাশ কৰিছে যে এতিয়া শতকৰা 75% বিদ্যালয়ত গণ-মাধ্যমৰ ভেটি মজবুত হৈ উঠিছে। কিন্তু গণ-মাধ্যমৰ ফলত মুক্ত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পৰা কোনো ক্ষেত্ৰ নাই।

গোলকগঞ্জ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত অঞ্চলৰ সংস্থাপিত গণমাধ্যমৰ সুবিধাৰ ওপৰত প্ৰকল্প অধ্যয়নৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা নমুনা তথ্য বিশ্লেষণৰ দ্বাৰা আমি বিচাৰি পাওঁ যে –

(১) সংগ্ৰহীত তথ্যৰ দ্বাৰা দেখা যায় যে এতিয়ালৈকে এই গাওঁৰ নিৰক্ষৰ প্ৰাপ্তবয়স্ক ব্যক্তিসকলক সম্পূৰ্ণভাৱে সাক্ষৰ হৈ উঠিব পৰা নাই। কিন্তু মহিলাসকলে অৰ্থাৎ নিৰক্ষৰ প্ৰাপ্ত বয়স্ক মহিলা সকলে গণমাধ্যমৰ শিক্ষা প্ৰায় 40% মহিলাই গ্ৰহণ কৰিছে। আৰু এই গাওঁসমূহত এতিয়াও 60% মহিলাই গণমাধ্যমৰ ভৱিষ্যতে শিক্ষা লাভ কৰা নাই।

২। এই গাওঁৰ নিৰক্ষৰ বা শিক্ষা আধাতে শেষ কৰা শিক্ষাৰ্থী সকলে এতিয়াও 40% শিক্ষাৰ্থীয়ে গণমাধ্যমৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি আছে। আৰু এই গাওঁৰ বাকী 90% শিক্ষাৰ্থীয়ে গণমাধ্যমৰ ভৱিষ্যতে শিক্ষা লাভ কৰিব পৰা নাই। এই কাৰণে এই অঞ্চলৰ মানুহবিলাকে নিৰক্ষৰ হৈ ৰহিছে।

(iii) অসচেতন থকা মানুহ বিশেষকৈ কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাস সমূহ এতিয়াও গণমাধ্যমে দূৰ কৰিব পৰা নাই। এই গাঁওখনত প্ৰায় 43.3% মানুহক অন্ধবিশ্বাস আৰু কু-সংস্কাৰৰ মাজত আবদ্ধ হৈ আছে।

(iv) তথ্য বিশ্লেষণৰ পৰা দেখা যায় যে এই অঞ্চলৰ 60% মানুহ নিৰক্ষৰ আৰু এই নিৰক্ষৰ প্ৰাপ্ত বয়স্কলোক সকল গণমাধ্যমৰ সহায়ত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ সুযোগ প্ৰদান কৰা নহয়।

(v) এই অধ্যয়নৰ পৰা দেখা যায় যে এই অঞ্চলটোৰ 55% মানুহ দৰিদ্ৰ। সেয়েহে শিক্ষা আহৰণ কৰা ব্যক্তিসকল গণমাধ্যমৰ দূৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা দেখা নাযায়। অৰ্থাৎ গণমাধ্যম অবিহনে কোনো ব্যক্তিক পূৰ্ণ শিক্ষাৰ ভৱিষ্যতে সাক্ষৰ কৰি তুলিব নোৱাৰি। ৰেডিঅ', প্ৰজেক্টৰ, দূৰদৰ্শন, ইন্টাৰনেট আদিৰ কাৰণে আমাৰ গণমাধ্যমৰ ভৱিষ্যতে সকলো নিৰক্ষৰ ব্যক্তিক শিক্ষা লাভ কৰাত সহজ হৈ পৰিছে। আৰু এই গাঁওখনৰ মাজত জন সচেতনৰ অভাৱ দেখা যায়। যাৰ ফলত গণমাধ্যমৰ শিক্ষাৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি হোৱাত বাধা প্ৰদান কৰিছে।

5.02 :— Suggestion (পৰামৰ্শ) :—

ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা প্ৰাপ্তবয়স্কলোক সকলোৰ সাৰ্বিক পূৰ্ণ শিক্ষাৰ বাবে তলত কেইটামান পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা হ'ল —

(i) সম্পূৰ্ণ সাক্ষৰ সমাজ গঠন কৰিবলৈ হ'লে গণমাধ্যমৰ যথেষ্ট প্ৰয়োজন আছে। বহুতো মানুহে দূৰভাষ্য মাধ্যমে শিক্ষা লাভ কৰিছে। সেই সকল ব্যক্তিক এই গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে সম্পূৰ্ণভাৱে সাক্ষৰ কৰি গঢ়ি তোলা যাব। গতিকে সকলো মানুহক এই মাধ্যমৰ বিষয়ে সচেতন কৰি তুলিব লাগে।

(ii) এই অঞ্চলত নিৰক্ষৰ আৰু দৰিদ্ৰ প্ৰাপ্তবয়স্ক মানুহ বিলাকক শিক্ষাৰ বাবে গণমাধ্যমৰ ওপৰত চৰকাৰে বিশেষ অনুদান দিব লাগে।

(iii) কিছুমান সংগঠনসমূহে বনাব লাগে যাতে ঘৰে ঘৰে গৈ লিখা-পঢ়া নজনা মানুহক কাউন্সেলিং কৰি অনুশীলনী অথবা ৰাতিয় শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাব পাৰে। আৰু নিৰক্ষৰ ব্যক্তিসকলক প্ৰজেক্টৰৰ সহায়ত প্ৰবণ চলচ্চিত্ৰ ছবি দেখুৱাই শিক্ষাৰ প্ৰতি সচেতন কৰি তুলিব লাগে।

(iv) এই ক্ষেত্ৰত দেখা যায় ছোৱালী মানুহৰ অভিভাৱক সকল, কিছুমান কু-সংস্কাৰত মনোভাৱৰ ফলত ছোৱালী-সকলক ঘৰৰ পৰা বাহিৰত যাব নিদিয়ে। সেইসকল ছোৱালীসকলক গণমাধ্যমৰ জৰিয়তে সজাগ তুলিব পাৰো। আৰু মহিলা সকলৰ যে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাৰ অধিকাৰ আছে। সেই সম্পৰ্কে গণমাধ্যমৰ দ্বাৰায় সচেতন কৰি তুলিব পাৰো।

(v) প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক স্কুলত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে গণমাধ্যমৰ সহায়ত শিক্ষা লাভ কৰাত কাৰ্যতালিকা হব লাগে। যাতে সকলো ল'ৰা-ছোৱালী সেই সম্পৰ্কে অৱগত থাকে।

(vi) প্ৰত্যেকখন প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক স্কুলবোৰত ন্যূনতমকৈ প্ৰযুক্তিকৌশল স্থাপিত কৰিব লাগে। যাতে সকলো ল'ৰা-ছোৱালী মুক্তভাৱে শিক্ষা লাভ কৰিব পাৰে।

(vii) এই অঞ্চলবোৰৰ সকলো মানুহক সম্পূৰ্ণ শিক্ষাত আকৰ্ষিত কৰিবৰ কাৰণে স্থাপন কৰিব লাগে। যাতে সকলোৱে সমানভাৱে অংশ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

(viii) গণমাধ্যমৰ শিক্ষাৰ্থীয়ে যে সকলো নিজৰ ব্যক্তিক পূৰ্ণ শিক্ষাত শিক্ষিত কৰি যাতে তুলি পাৰে· সেয়ে সমাজত সকলো প্ৰাপ্তবয়স্ক মানুহ বিলাকক অজ্ঞানতাৰ মুক্তি কৰিব লাগে। যাতে সকলোৱে সমানভাৱে অগ্ৰাধিকাৰ· লাভ কৰিব পাৰে।

(ix) সকলো শিক্ষা বিভাগৰ কৰ্মচাৰীসকল গণমাধ্যমৰ ফলত কাম সৰ্বত পূৰ্ণ শিক্ষাত শিক্ষিত থাকিব পৰা সুযোগ প্ৰদান কৰিব লাগে। যাতে সকলো কাম-কাজ সু-নিয়ন্ত্ৰিত ভাৱে পৰিচালনা কৰিব পাৰে।

(x) এই ক্ষেত্ৰৰ মানুহবোৰৰ মনোভাৱৰ পৰিবৰ্তন আনিব কাৰণ পূৰ্ণ শিক্ষাত হোৱাৰ বাবে সহানুভূতিশীল দৃষ্টিভংগীৰে উৎকৰ্ষ আনিব কৰিব লাগে।

5.03:— Conclusion (সামৰণি):—

প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক শিক্ষণ হৈছে আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ সকলো পৰ্যায়ৰে ভেটি স্বৰূপে। গতিকে এই গণমাধ্যমৰ যথেষ্ট প্ৰয়োজন আছে, কাৰণ সৰু সৰু ল'ৰা-ছোৱালীক কামপিউটাৰ প্ৰজেক্টৰ, শ্ৰৱণ দৰ্শন সঁজুলি অৰ্থাৎ টেলিভিচন আদিৰ মাধ্যমে শিক্ষা প্ৰদান কৰিব পৰা যায়। কাৰণ সকলো ল'ৰা-ছোৱালীয়ে এই মাধ্যমবোৰত আকৰ্ষিত হোৱা দেখা যায়। আমাৰ দেশত বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন পৰ্যায়ত সাক্ষৰতা অভিযান চৰকাৰে হাতত লৈছে যদিও আজিও ইয়াৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'ব পৰা নাই। বৰ্তমান দেখা যায় যে গণমাধ্যমৰ ওপৰত চৰকাৰে বিভিন্ন ধৰণৰ অনুদান দি আহিছে তথাপিও ই সম্পূৰ্ণ সাফল্যৰ গুৰুত্ব লব পৰা নাই।

যি অঞ্চলসমূহত শিক্ষাত গণমাধ্যমৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰা হ'ল তাৰ পৰা দেখা গ'ল যে

নিৰক্ষৰ ব্যক্তিসকলে গণমাধ্যম সমাজে
সক্ৰিয়াও অজ্ঞাত থকা দেখা যায়। উচ্চ
শিক্ষিত সমাজতো এই হৈথীয়া অঞ্চলৰ প্ৰাপ্য
বয়স্ক অসমীয়া অভিভাৱকসকল এতিয়াও
সম্পূৰ্ণ ৰূপে সচেতন নহয়। এই অঞ্চ-
লৰ জাতিয়তে দেখা গৈছে সামাজিক
বৈষম্য, অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত যাতায়তৰ
অসুবিধা, সামাজিক কু-সংস্কাৰ, অন্ধ-
বিশ্বাস। গণমাধ্যমৰ ওপৰত বিশেষ-
ভাৱে প্ৰভাৱ পেলাইছে।

31/05/23

BIBLIOGRAPHY

APPENDIX - A

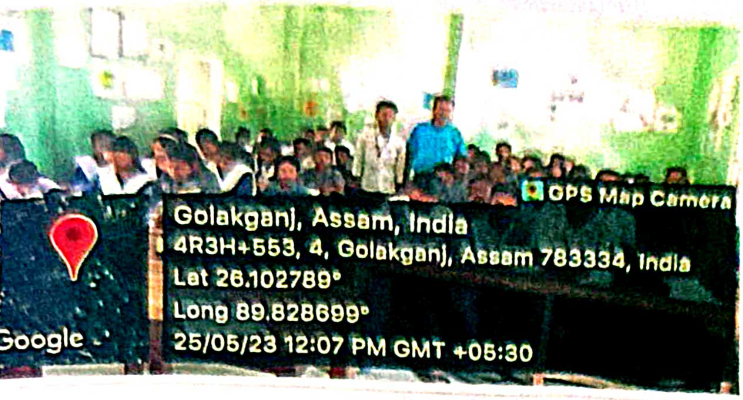

ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ মাজত Interview লোৱাৰ সময়ত শিক্ষকৰ সৈতে এক দৃশ্য।

শিক্ষকৰ লগত লোৱা এক দৃশ্য।

স্কুল খনৰ বাহিৰত লোৱা এক দৃশ্য।